

SVATOKOPECKÁ ROČENKA 2022

Z obsahu:
Komise městské části Svatý Kopeček v roce 2022
Svatý Kopeček v roce 2022
Z událostí na Svatém Kopečku v roce 2022
Z historie
Svatokopecká výročí
Zajímavosti
Svatý Kopeček v současných médiích

Olomouc 2023

Komise městské části č. 25 – Svatý Kopeček

František Prášil, předseda

736 729 767, prasilsvatykopecek@seznam.cz

Adresa pro písemnou korespondenci:

Magistrát města Olomouce

Oddělení komisí městských částí a detašovaných pracovišť

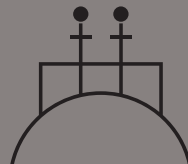
Komise městské části č. 25 – Svatý Kopeček

Horní náměstí č. p. 583, 779 11 Olomouc

Adresa pro elektronickou korespondenci:

e-mail: kmc25@olomouc.eu

<https://www.olomouc.eu>

Redakce: Jana Krejčová

Za obsah příspěvků odpovídají autoři

Vydalo statutární město Olomouc

a Komise městské části č. 25 – Svatý Kopeček, 2023

Texty: Jan Andres ml., Jan Andres st., Ilona Andrýsková, Tobiáš Czekaj, Marta Čapková, Petr Fiala, Iveta Gronská, Michal Krejčí, Jana Krejčová, Martin Kučera, František Macek, Michaela L. Nováková, Jiří Valihrach

Fotografie: Jan Andres ml., Petr Fiala, Jiří Frait (†), Anna Halamová, Jana Krejčová, Martin Kučera, Pavel Langer, Milan Polián, Arnold Schwarz (†), Radomír Surma, Jiří Valihrach

Grafická úprava: Jana Krejčová

Příprava pro tisk: Typografický design Zdeňka Pospíšilová

Tisk RV DESIGN, www.rvdesign.cz

Vydání: I., neprodejné

www.olomouc.eu

© Texty: Jan Andres ml., Jan Andres st., Ilona Andrýsková, Tobiáš Czekaj, Marta Čapková, Petr Fiala, Iveta Gronská, Michal Krejčí, Jana Krejčová, Martin Kučera, František Macek, Michaela L. Nováková, Jiří Valihrach, 2023

© Fotografie: Jan Andres ml., Petr Fiala, Jiří Frait (†), Anna Halamová, Jana Krejčová, Martin Kučera, Pavel Langer, Milan Polián, Arnold Schwarz (†), Radomír Surma, Jiří Valihrach, 2023

© Grafická úprava: Jana Krejčová, 2023

Fotografie na první straně obálky: Hostinec, soukromý archiv.

ISBN: 978-80-88408-14-7

Úvodní slovo | Redakce | 2

Komise městské části Svatý Kopeček v roce 2022 | 2

Michal Krejčí | 2

Svatý Kopeček v roce 2022 | 8

Ze života školy na Svatém Kopečku v roce 2022 | Ilona Andrýsková | 8

T. J. SOKOL Svatý Kopeček, zpráva o činnosti za rok 2022 | Marta Čapková | 11

Klub seniorů Olomouc-Svatý Kopeček | Petr Fiala | 13

Zoo Olomouc, bilance roku 2022 | Iveta Gronská | 15

Sestry premonstrátky v roce 2022 | Michaela L. Nováková | 17

Rok 2022 v Matici svatokopecké | Martin Kučera | 17

Z událostí na Svatém Kopečku v roce 2022 | 18

Svatokopecké hody 2022 | Marta Čapková | 18

Letní kina a Rodinné hodové odpoledne v roce 2022 | Jiří Valihrač | 18

Romská pouť opět zaplnila Svatý Kopeček | Tobiáš Czekaj | 19

Orient Express 2022 | Jana Krejčová | 20

Kardinál s českými kořeny zavítal na Svatý Kopeček | Martin Kučera | 21

Z historie | 22

Od svatokopeckých jalovcových pastilek ke generální představené Kongregace sester premonstrátek | Jan Andres ml., Jan Andres st. | 22

Svatokopecká výročí v roce 2022 | 27

Sté výročí restaurace U Macků | František Macek | 27

Dodatek | Jana Krejčová | 28

Sto let od narození P. Gustava Karla Riedla (1922–2016) | Martin Kučera | 28

Jiná svatokopecká výročí | Jana Krejčová | 30

Zajímavosti | Jana Krejčová | 34

Neznámý obraz s motivem Svatého Kopečka | 34

Výlov dolního rybníku | 34

Ožije „Lesní idyla“? | 34

Emise unikátní sběratelské „bankovky“ | 36

Sousoší Dvanácti apoštolů | 36

Svatý Kopeček v současných médiích | Jana Krejčová | 37

Čtenářský spolek Svátý Kopeček | 37

Zázračný obraz Panny Marie Svatokopecké | 37

Firma ASO | 38

Výrobci a obchodníci s devocionáliemi na Svatém Kopečku | 38

Fotograf Karel Kašpařík | 39

Svatý Kopeček v díle malířů a grafiků | Jana Krejčová | 39

Různé | 40

Počet obyvatel k 31. prosinci 2022 | 40

Poznámka | Jana Krejčová | 40

Úvodní slovo

Tato ročenka nabízí množství témat z historie i současného života na Svatém Kopečku. Věříme, že si naši čtenáři opět v obsahu najdou něco, co je potěší.

Redakce

Komise městské části Svátý Kopeček (nejen) v roce 2022

Rok 2022 je posledním v rámci čtyřletého volebního období 2018–2022, a proto je následující ohlédnutí psáno nejen se zřetelem k danému roku, ale tak trochu i celému funkčnímu období Komise městské části č. 25 – Svátý Kopeček. Pojdme se tedy podívat, co se v dané době povedlo, co méně a co třeba nikoliv.

Program estetizace veřejných prostranství (2019–2022) poskytl komisím městských částí zcela nové finanční prostředky (cca 300 tis. Kč na rok) na drobné opravy a zvelebení obecně užívaných prostranství. Projekt estetizace na Svatém Kopečku se týkal okolí budovy na Sadovém náměstí 7/26, kde se nachází řada místních služeb (potraviný, pošta, knihovna, lékař, detašované pracoviště magistrátu). Cílem záměru byla nová úprava předpolí budovy, tj. zadláždění bočních dvorů, včetně vybudování bezbariérového vstupu do prodejny potravin, navazující oprava chodníku a přilehlých komunikací, jakož i vlastní obnova předzahrádky budovy. Z prostoru Sadového náměstí bylo přemístěno stanoviště kontejnerů na tříděný odpad a upravena komunikace kolem zeleného ostrova tak, aby se dal objet osobním vozem. Nedílnou součástí bylo i zahradnické řešení zadní části dvora nad ulicí Dvorského. Po zpracování studie (2019), projektové přípravě a uskutečnění části opatření (tj. oplocení hranice městského pozemku před potravinami v 2020), nastal

na podzim 2021 čas vlastní stavby. Na ni na jaře 2022 navázala realizace zahradnických úprav prostoru, spočívající ve vysazení stromů a keřů, květinového záhonu a obnově trávníků. Oproti akcím jiných komisí se projekt estetizace na Svatém Kopečku stal v podstatě investiční akcí, na kterou bylo vydáno stavební povolení, a finanční náklady v souhrnu dosáhly cca 2 mil. Kč. Přitom celou přípravu záměru, včetně všech projednání a řady inženýrských činností (tj. zajištění stanovisek a povolení), si komise zařizovala vlastními silami.

Zpracování studie obnovy Sadového náměstí – jedná se o architektonické a urbanistické řešení nejvýznamnější části Svatého Kopečka, jejíž stav rozhodně není uspokojující. Studie vznikla na podnět komise a řeší dopravní vztahy, optimalizaci cestní sítě, inventarizaci a obnovu zeleně, návrh nového mobiliáře a funkční koncepci obnovy Sadového náměstí. To vše pro zlepšení pobytových a obytných funkcí návštěvníků i obyvatel Svatého Kopečka.

Rok a půl práce na architektonicko-krajinářské studii obnovy Sadového náměstí byl ukončen na podzim 2022. Vzniklý koncepční materiál představuje „rozetnutí gordického uzlu“, neboť daný prostor vyhodnotil ze všech možných hledisek a následně navrhl jeho celkové řešení. Bez ucelené studie nešlo navzájem provázané problémy zdárně rozmotat. Získali jsme tak poklad k jednání se všemi partnery i zadávací dokumentaci pro dílčí realizace v navazujícím období.

Právě z důvodu možné etapizace realizačních prací pracuje studie s tzv. „realizačními celky“, a to ve třech kategoriích, jež odrážejí majetkoprávní vztahy, tj. A) pozemky města, B) pozemky církve a C) pozemky se smíšenými majetkoprávními vztahy. Dlouhodobý investiční plán města v r. 2022 zahrnoval projektový námět „Sadové náměstí – revitalizace“ s předpokládanými výdaji na projektovou dokumentaci ve výši 8 mil. Kč a realizačními náklady 72 mil. Kč. Pořízení projektové dokumentace na realizační celky v majetku města bylo schváleno radou (8. srpna 2022) a mělo se promítnout do rozpočtu následujícího roku. Konkrétně se jedná o komunikaci před restaurací Chalupa na schůdkách (zde vznikne jedenáct parkovacích míst K+R) a dále podél budovy s poštou až k Hospici, včetně vytvoření místního náměstíčka tvořeného mlatovou plochou se stromy a trvalkovým záhonem. Druhou čistě městskou lokalitou je prostor před vstupem do základní školy na Holubově ulici. Rozsáhlý prostor v severní (před Norbertinem) a východní části (tzv. plac) Sadového náměstí spadá do kategorie realizačních celků B) a C), kde jsou dva vlastníci – statutární město Olomouc a Královská kanonie premonstrátů na Strahově a tudíž je třeba více času na přípravu, projednání a společnou dohodu o realizaci návrhu. Do něj lze případně zahrnout i části území čistě v majetku církve/premonstrátů, tj. prostor před bazilikou – Návrsí Jana Pavla II. Nejsložitějším a přitom jádrovým územím je prostor před „bódkami“, jehož pozemek spoluvlastní patnáct osob (fyzických i právnických), z nichž jednou je i město. Cílem města zde není odkup „bódek“, jistě ne těch funkčních a využívaných (v úvahu připadají prázdné či pouze občasně otevírané), nýbrž dohoda o správě a údržbě veřejného

prostoru, tedy pozemku před nimi. Jednou z cest, zejména z dlouhodobého pohledu, je i sjednocení vlastnictví pozemku ve prospěch města. Případný prodej vlastnických podílů je ovšem na rozhodnutí jejich majitelů. Avšak teprve po vyřešení majetkoprávních vztahů lze očekávat přípravu a realizaci návrhu studie, který je zde velmi zdařilý.

Studie obnovy Sadového náměstí má povahu tzv. „územní studie“, jedná se tedy o územně plánovací podklad řešící koncepci uspořádání určité lokality, např. stanovuje intenzitu využití pozemků, navrhuje uspořádání veřejných prostranství (zeleň, parkovací plochy, apod.) a vymezuje uliční či stavební čáry. Územní studie je neopominutelným podkladem, který musí být zohledněn v územním řízení, není však ze zákona závazná.

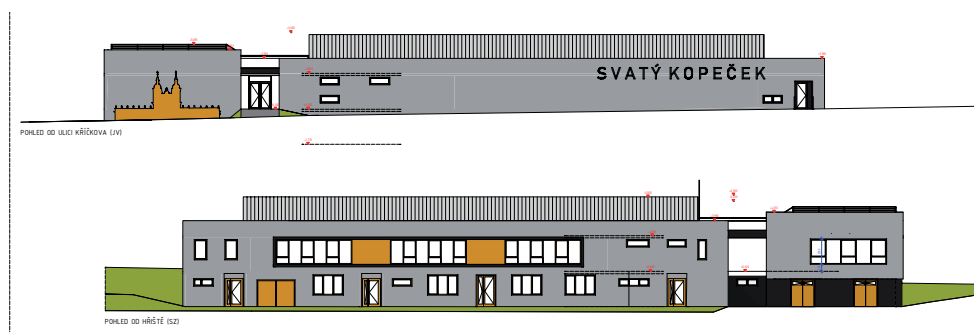

Naděje na komunitní centrum – rekonstrukce objektu Kříčkova 4, již více jak deset let nevyužitá budova, postavená v roce 1986, je radou města schválena ke kompletní rekonstrukci. Zpracovaný projekt počítá s vybudováním prostor pro školní družinu a komunitní setkávání. Jedná se o výsledek intenzivní spolupráce komise městské části, místní organizace Sokola, svatokopecké školy a městské rady.

Od roku 2011 je budova prázdná, pouze v několika přízemních místnostech je sklad materiálu KMČ Sv. Kopeček. Na počátku volebního období bylo v části budovy zprovozněno veřejné WC, jež slouží turistům parkujícím u Fojtství a svatokopeckým občanům při místních akcích. Cílem komise i místních spolků bylo celkové zprovoznění objektu pro potřeby místních obyvatel. Potenciál měla zejména myšlenka sjednocení prostor v prvním patře do jednoho velkého sálu/tělocvičny. Po jednáních s vedením města dala komise finanční podporu T. J. Sokol Svatý Kopeček na přípravu investičního záměru. Zpracovaný materiál z 14. ledna 2021 při-

nesl návrh na vytvoření multifunkčního prostoru pro sportovní, klubovou a kulturně společenskou činnost v prvním patře a vybudování skladovacího, technického a hygienického zázemí v přízemí objektu. Avšak teprve zapojení ZŠ a MŠ Dvorského dalo celé věci reálnou podobu, jež stojí na využití dotací v resortu školství. V roce 2022 tak vznikl projekt rekonstrukce budovy (a jejího okolí) pro školní družinu, umožňující též komunitní setkávání. Vzniknou zde vhodné prostory využitelné místními spolky, sportovními kluby a občany pro volnočasové aktivity, jakož i sociální zařízení pro veřejnost. V prvním patře budou vybudovány tři třídy školní družiny, jež budou odděleny posuvnými stěnami. Po zasunutí mobilních příček lze ze tříd vytvořit jeden velký sál (cca 28 × 10 m). Na patře bude též cvičná kuchyňka. V přízemí objektu budou šatny školní družiny, šatny a sprchy pro hřiště, toalety pro venkovní provoz (i veřejné), jakož zázemí pro školní družinu a komunitní setkávání – knihovna, čítárna, sborovna, šatny personálu, sklady, společenská místnost. Nová plocha střechy nabídne vyhlídkovou terasu, celý objekt bude bezbariérový a zateplený. Vedle budovy bude vybudováno nové hřiště pro malou kopanou s umělou trávou i osvětlením a nové oplocení areálu. Zachováno bude stávající dětské hřiště.

Předpokládané stavební náklady na rekonstrukci objektu (včetně bezprostředního okolí) dle projektu činí 62.436 tis. Kč vč. DPH. Náklady tak zahrnují: rekonstrukci objektu, vestavěného nábytku a kanalizace a HDV (hlavní el. vedení) – 52.729 tis. Kč vč. DPH; zpevněné plochy a hřiště – 7.858 tis. Kč. Zbytek nákladů je tvořen ostatními a vedlejšími rozpočtovanými náklady – 1.849 tis. Kč vč. DPH. V této souvislosti bude možné požádat o dotaci v nově připravované výzvě IROP v oblasti vzdělávací infrastruktury či využít integrované územní investice, tj. ITI Olomoucké aglomerace. Rada města Olomouce schválila dne 22. srpna 2022 zařazení realizace rekonstrukce objektu Kříčkova 4 do plánu investic na rok 2023 a uložila odboru investic zahájit přípravu zadávacího řízení na zhotovitele stavby. Doufáme tedy, že se v příštích letech začne stavět.

Řešení úpravy vnitřního dopravního režimu na Svatém Kopečku – dlouholetý systém zákazů vjezdů, jež chrání prostor obytné zástavby od nájездů a parko-

vání turistických návštěvníků, se stal limitujícím pro celou řadu místních subjektů (škola, podnikatelé, farní úřad apod.) a jeho právní postavení je přežitě. Je třeba hledat nové formy regulace dopravy, a proto si KMČ nechala zpracovat studii úpravy dopravního režimu pro oblast zklidněné zástavby převážně rodinných domů v území mezi bazilikou a ZOO.

Parkování místních a všech řidičů s oprávněným cílem cesty v rezidenční části (tj. prakticky všech mimo turistů) může vyřešit systém pěší zóny, který umožňuje definovat potřebné výjimky, a to přímo na značce zóny. Zároveň se zvyšuje ochrana pěších, neboť z vozovek se stávají „chodníky“ a omezuje se rychlost na 20 km/hod. Parkovat lze pouze na vyhrazených místech, takže nedochází k znehodnocování veřejného prostoru zábořem a poškozováním zeleně. Zajišťuje se průjezdnost komunikací pro integrovaný záchranný systém (IZS). Pochopitelně je zapotřebí ze strany města zajistit či umožnit místním obyvatelům vybudování legálních parkovacích stání na městském pozemku, a to tam, kde lidé prokáží, že nemohou parkovat na svém pozemku a vybudování parkovacího místa je možné z pohledu IZS, ochrany zeleně, apod. Zpracovaná studie je dostupná na webových stránkách města v sekci komisí městských částí.

V roce 2022 jsme na studii dílčím způsobem navázali, a to projektovou dokumentací „Sv. Kopeček, parkoviště u hřbitova“, jež je hrazena přímo z finančních prostředků komise a zabývá se vytvořením čtyř parkovacích stání u místních hřbitovů. S realizací této investice, v odhadované výši jednoho milionu korun, se počítalo již v příštím roce. S jejím prosazením napomáhá i společné prohlášení předsedů komisí městských částí Droždína, Lošova, Radíkova a Svatého Kopečka, neboť špatná dopravní obsluha hřbitovů trápí i další obyvatele Olomouce a okolních obcí (např. Samotišky).

Zvýšení kapacity parkovišť pro návštěvníky Svatého Kopečka – v neposlední řadě je tu nejbolestnější problém Sv. Kopečka, kterým je nedostatek parkovacích míst pro návštěvníky Zoo Olomouc. Dlouhodobě nevyřešená záležitost, jež zatěžuje místní obyvatele a neumožňuje jeho ekonomický rozvoj. Na podzim 2020 nechal magistrát zpracovat studii „Rozšíření parkoviště u ZOO“, bohužel nepřizval ke spolupráci KMČ, a to přes snahu komise podílet se tvorbě návrhu. Věci se komise i nadále zabývala, byť jde o běh na dlouhou trať s doposud vzdáleným cílem, jež navíc komplikuje mezinárodní žaloba, kterou vůči České republice podalo k Evropskému soudu pro lidská práva Lichtenštejnské knížectví. Z tohoto důvodu jsou blokovány pozemky v majetku státu ve správě Lesů ČR, přes které by měla vést nová přiváděcí komunikace k zoo na Sv. Kopečku.

Dílčím úspěchem, přesto podstatným krokem vpřed, který již byl projekčně nacheystán ke konci roku 2019, je započetí realizace „Informačně dopravního systému“ (IDS). Na přelomu října a listopadu 2022 se zahájily stavební práce na projektu „IDS“, což je informačně dopravní systém pro nasměrování řidičů na parkovací místa na Svatém Kopečku. Projekt „IDS“ v turistické sezóně přispěje k plynulosti

jízdy a sníží tak dopravní zátěž pro místní obyvatele. V roce 2022 probíhaly stavební práce na parkovišti u zoo a u Fojtství, což si vyžádá náklady ve výši 4,6 mil. Kč. Realizace dalších lokalit – parkoviště u Ovčáčky, podél silnice na Radíkov a u Macků – plynule naváže tak, aby bylo do hlavní turistické sezóny 2023 vše hotovo. Celková výše investice činí 14,7 mil. Kč a vzhledem k příjmům z parkovného se městu vrátí v několika letech. Budoucí příjmy pak mohou být v rámci fondu mobility opět investovány na Svatém Kopečku na další dopravní investice a posílení parkovací kapacity.

Z technické zprávy projektu vyjímáme popis účelu stavby: „Navigační parkovací systém na Sv. Kopečku bude sloužit k předání informací řidiči o možnosti zaparkování/odstavení vozidla na daných parkovacích plochách a o obsazenosti těchto parkovacích ploch. Veškeré informace budou v čitelné formě a aktuální, a řidiči budou předány v dostatečném předstihu, aby byl schopen se rozhodnout, na které parkovací ploše vozidlo zaparkuje/odstaví.“ Přičemž současně s navigací dojde i k zpoplatnění všech turisticky využívaných parkovacích míst, což zajistí: „Závorový systém pro venkovní parkovací plochy bude zahrnovat automatický systém pro řízení a správu parkovišť včetně platebních terminálů. Bude zahrnovat ucelenou sadu hardwarového zařízení, jako jsou závory, příjezdové a výjezdové terminály, platební terminály a komplexní softwarové řešení, které umožní zákazníkům vjezd na parkovací plochy s účelem odstavení nebo stání vozidla.“ Některá parkoviště svým umístěním nelze uzavřít závorovým systémem, proto budou parkovací stání snímána magnetickými detektory pod vozovkou. Platba za parkování pak bude probíhat přes parkovací automat. Systém zahrnuje i navigační tabule umístěné na Sv. Kopečku i na příjezdových komunikacích ve směru od Samotíšek/Droždína či Lošova.

Výše uvedených pět aktivit či projektových okruhů pochopitelně neobnáší celý přehled činnosti komise, jež se věnovala i mnoha dílčím a konkrétním záležitostem každodenního významu, avšak jedná se o prioritní a strategické záměry, jejichž řešení (od přípravy až po realizaci) přechází z komise na komisi a z jedné městské rady na druhou. V uplynulém volebním období byla činnost komise podporována Mgr. Markétou Záleskou, náměstkyní primátora, jež v rámci městské rady měla garanci nad naší KMČ. Díky její pomoci se podařilo financovat a realizovat nadstandardní projekt estetizace, protože se za jeho uskutečnění přimlouvala u svých partnerů v městské radě. Opakovaně usilovala a nakonec vymohla finanční prostředky na zpracování studie obnovy Sadového náměstí. Rozhodujícím způsobem přispěla k rozřešení otázky dalšího osudu a rekonstrukce budovy na Kříčkově 4, z které nakonec vznikne moderní komunitní centrum při ZŠ Dvorského. V oblasti dopravy prosadila realizaci informačně dopravního systému a byla připravena pomoci i s financováním parkovacích míst u místních hřbitovů. Všechny tyto oblasti spadaly mimo její kompetence náměstkyně primátora (tj. kultura*, sport a turistický ruch), vždy tedy musela získat podporu a souhlas svých kolegů či celé městské

rady. Kéž by i v dalších obdobích měl Svatý Kopeček obdobně silného a rozhodného patrona, jakým ve vedení města v letech 2018–2022 byla Mgr. Markéta Záleská.

* Z podnětu odboru kultury magistrátu města a paní náměstkyně Markéty Záleské získalo vyhlídkové návrší na tzv. Ferd'áku novou dominantu. Je jím sousoší dvanácti apoštolů od uměleckého kováře Milana Políána.

Michal Krejčí

Svatý Kopeček v roce 2022

Ze života školy na Svatém Kopečku v roce 2022

Všichni jsme se domnívali, že po dvou letech nestandardní výuky spojené s pandemií Covid-19 již tento rok bude probíhat v běžném režimu. Přelom roku byl však bohužel poznamenán další vlnou epidemie. Po ukončení režimových opatření jsme byli všichni šokováni vypuknutím válečného konfliktu na Ukrajině a s ním spojenými důsledky. Přes veškeré komplikace byl rok 2022 již takovým, na jaký jsme byli zvyklí.

Nový školní rok jsme zahájili po rozsáhlé rekonstrukci prostor školy v nově vybudovaných učebnách. Děti se nově mohou vzdělávat v dílnách s keramikou, v učebně fyziky a chemie, v nové počítačové učebně a ve zrekonstruované a moderně vybavené cvičné kuchyňce. V rámci rekonstrukce ředitelství školy byly nově vybudovány i tělocvična a střešní terasa. Na venkovním školním sportovišti byl vyměněn původní povrch za pryžový.

V souvislosti s tím, jak nám narůstá počet žáků a s tím i počet žáků stravujících se ve školní jídelně, jsme upravili její provoz. Pořídili jsme nové stoly a židle a díky jejich rozmístění jsme kapacitu jídelny téměř zdvojnásobili. Žáci začali odebírat obědy na tácky ve dvou výdejních okénkách, což urychlilo proces stravování.

Stejně jako v minulých letech žáci o přestávkách využívali školní sportoviště, kde si zahráli fotbal, košíkovou nebo stolní tenis. Na lavičkách pod stromy mohli sníst svačinu a pobavit se. V případě nepříznivého počasí mohli využít i novou tělocvičnu.

V průběhu roku se naši žáci zúčastnili mnoha akcí. V únoru se děti a mladší žáci pobavili na dětském maškarním karnevale, navštívili několik představení v Moravském divadle Olomouc, na jaře pálili čarodějnice a navštívili centrum Krokodýlek, kde byl pro žáky nachystán zajímavý environmentální a sportovní program. V rámci dopravní výchovy žáci několikrát využili Centrum Semafor v Olomouci, které odpovídá dnešním potřebám dopravní výchovy. Spolupracujeme s Knihovnou města Olomouce, která pro žáky pořádá různé akce, kterých se pravidelně účastníme (např. *Vznik a vývoj písma, Olomoucký orloj, Detektivem ve škole* ad.). Žáci nižších ročníků pravidelně navštěvovali knihovnu na Svatém Kopečku, kde

byl nachystán program, který je vedl k rozvoji čtenářství. V rámci environmentální výchovy žáci několikrát navštívili Sluňákov – centrum ekologických aktivit města Olomouce, který pořádá vzdělávací a osvětové programy pro školy a veřejnost, zavítali rovněž i do Pevnosti poznání. V průběhu roku jsme několikrát navštívili zoo

Pevnost poznání, archiv ZŠ a MŠ Olomouc, Dvorského 33.

Škola v přírodě, archiv ZŠ a MŠ Olomouc, Dvorského 33.

na Svatém Kopečku. Žáci sedmých tříd se zúčastnili pobytu v přírodě v Koutech nad Desnou. Naši prvňáčci a druháci zvládli pobyt v přírodě spojený s plaveckým výcvikem, který se konal ve Valašských Kloboukách. Studenti zubního lékařství s programem *Dental Prevention* učili mladší žáky správné péči o chrup. Na hřišti u Fojtství se uskutečnil výukový program o životě dravců a sov. Organizace Seiferos zábavnou formou seznámila všechny účastníky se životem dravých ptáků. Zapojili jsme se do celostátní akce *Uklidme Česko*. Hráčky volejbalu UPOL předvedly ukázkou hry, do které se žáci aktivně zapojili. Nechyběly školní výlety tříd, obhajoba absolventských prací žáků devátého ročníku, školní akademie, sportovní dopoledne a slavnostní ukončení školního roku, které je neodmyslitelně spjata s pasováním předškoláků na školáky a loučením deváťáků se školou. V srpnu se v Loučné nad Desnou opět uskutečnil adaptační program předškoláků a jejich rodičů s budoucí paní učitelkou první třídy.

Vedle školních akcí pro žáky jsme uspořádali akce i pro veřejnost, například seminář o nebezpečí na internetu s názvem *Nebezpečné komunikační jevy související s používáním ICT*, slavnostní zahájení školního roku, tradiční akci *Strašidelná škola*, rozsvěcení vánočního stromu, školní ples, dětský maškarní karneval, školní akademii nebo slavnostní ukončení školního roku.

Žáci se zapojili do řady soutěží, v mnohých se umístili na předních místech. Ve florbalu druhé a třetí místo v okresním kole, v *McDonald's Cup* čtvrté a sedmé místo v okrskovém kole, v turnaji ve vybíjené čtvrté místo v okresním kole, v turnaji v přehazované třetí místo v okresním kole, v soutěži *Street Football* čtvrté

místo v turnaji škol, v turnaji v malé kopané třetí a páté místo v okresním kole, v *Olympijském víceboji* první místo v soutěži jednotlivců, v matematické soutěži *Matematický klokan* třetí místo v okresním kole a čtvrté místo v krajském kole, v jazykovědné soutěži *Olympiáda v anglickém jazyce* 17. a 21. místo v okresním kole, ve zdravotnické soutěži *Mladý zdravotník* třetí místo v oblastním kole, ve výtvarných soutěžích *Dýňodlabání* první místo v kategorii starších žáků, ve výtvarných soutěžích *Bezpečný cyklista* první a druhé místo v krajském kole, ve výtvarné soutěži *Nakresli Tři krále* dvakrát první místo ve dvou kategoriích, v soutěži *Zebra se za tebe nerozhledne* první místo v krajském kole, v soutěži *Nejkrásnější evropský strom* první a páté místo v oblastním kole. Dále jsme se zúčastnili soutěží *Energy Street Ball*, *Záchranářský desetiboj*, *Arakiáda*, *Olympijský běh*, běhu *O putovní pohár primátora města Olomouce*, environmentální soutěže *Přírodovědný klokan*, panelové diskuze v rámci projektu *Aktivní občanství v globálních souvislostech*. Navštívili jsme Přírodovědný jarmark, hudebně nadání členové školního sboru se předvedli na *Přehlídce souborů a dětských kolektivů základních škol*. Svě jazykové dovednosti mohli zájemci z devátých tříd prohlubovat při online výuce anglického jazyka s rodilým mluvčím.

Nabídka zájmových kroužků v rámci školy byla opět rozsáhlá. Žáci se mohli přihlásit do sportovních her, gymnastiky, florbalu, mažorettek, keramického kroužku, volejbalu, bojových sportů, angličtiny, hry na flétnu a kytaru, keramiky, pěveckého sboru, výtvarného ateliéru, dramatického kroužku, vaření a psaní všemi deseti (*MS Office*). Některé kroužky vedli zaměstnanci školy, jiné externí organizace. Žáci mohli navštěvovat nepovinný předmět náboženství.

I nejmladší děti v mateřských školách zažily plno zajímavých akcí. Zhlédly kouzelnické představení, kterého se aktivně zúčastnily jako asistenti, zažily sportovní dopoledne, čarodějnické rejdní, velikonoční pátračky. Velice se jim líbily výukové programy *Živo jako v úle*, *S farmou kolem světa* a *Bylinkový košík*. Tyto programy byly vedeny tak, aby se děti mohly aktivně zapojit do tvorby a vyzkoušet si co nejvíce aktivit. Součástí programů byla i výtvarná činnost. V ekologicko-chovatelském programu *Ptáci* se děti dozvěděly informace o nutnosti ochrany mnoha ohrožených druhů zvířat. V zimě přinesly do lesa dobroty pro ptáčky a rozvěsily je na stromy tak, aby ptáčci nestrádali hladem. Na karnevalech, které proběhly ve všech třech mateřských školách, si děti pořádně užily dovádění v maskách. Předškoláci ze *Slůňat* se zúčastnili týdenního pobytu v přírodě. Čekala na ně pyžamová party, rej masek, noční cesta za pokladem, hledání mapy. Všichni si to náramně užili. Nechyběly ani další činnosti – např. vynášení Moreny, pálení čarodějnic, oslava MDD, návštěva Sluňákova, canisterapie a mnoho dalších podařených akcí.

Po vypuknutí uprchlické krize vyvolané konfliktem na Ukrajině jsme postupně přijali čtyři ukrajinské žáky, v polovině června pak dalších 25 ukrajinských žáků z přesídleného domova dětí. Zorganizovali jsme materiální sbírku na pomoc Ukrajině.

Nadále pokračuje spolupráce se slovenskou ZŠ a MŠ Višňová, plánovaný výlet k nim se bohužel zatím neuskutečnil. Navázali jsme spolupráci s *Českou základní školou Josefa Růžičky* v chorvatských Končenicích. V rámci této spolupráce bychom rádi zorganizovali výměnné pobyty žáků.

Finanční prostředky se nám daří vedle příspěvků od zřizovatele získávat i z evropských, národních a krajských dotačních titulů. Zapojili jsme se do několika evropských projektů pod záštitou Univerzity Palackého v Olomouci, ze kterých jsme získali IT vybavení pro základní školu i mateřskou školu. Od Olomouckého kraje jsme získali dotaci na podporu environmentální výuky, ze které jsme vytvořili bylinkovou spirálu, vyvýšené záhony a doplnili zahradní nářadí. Z národního plánu obnovy poskytujeme žákům pravidelné doučování. Dalšími projekty jsou *ARPOK, aktivní občanství v globálních souvislostech, Ovoce a zelenina do škol, Mléko do škol, IVOK – inkluzivní vzdělávání Olomouckého kraje, Podpora společenství praxe jako nástroj rozvoje klíčových kompetencí a Světová škola se zaměřením na podporu globálního vzdělávání*.

Pedagogičtí pracovníci se zúčastnili mnoha seminářů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Děkuji *Spolku rodičů a přátel školy při ZŠ a MŠ Dvorského 33, Olomouc-Svatý Kopeček* za výbornou spolupráci a podporu akcí, které pořádáme, díky patří i městu Olomouc, zřizovateli školy, a v neposlední řadě i KMC na Svatém Kopečku. Rovněž děkuji všem pracovníkům školy za zdárný průběh roku 2022.

Ilona Andrášková, zástupkyně ředitele

T. J. SOKOL Svatý Kopeček, zpráva o činnosti za rok 2022

V roce 2022 jsme se již bez jakýchkoliv protiepidemických opatření plně vrhli do práce. První měsíce roku jsme každý z nás pracovali ve svých oddílech nebo celkově pro naši jednotu.

První akce na nás čekala v červnu, kdy jsme se v pátek dvacátého čtvrtého poprvé připojili k projektu *Noc sokoloven* a zorganizovali akci s názvem *Noc na sokoláku*. Zde jsme široké veřejnosti umožnili nahlédnout do života naší tělocvičné jednoty a sokolského hnutí vůbec. Akce věnovaná malým i velkým v sobě skrývala lesní naučnou stezku, míčové hry na hřišti, zálesácké vaření na ohni, sokolskou výtvarnou dílnu a po setmění, jen pro odvážné, stezku odvahy. Toto páteční odpoledne, které se překlenulo až do noci, provázelo krásné letní počasí a akce byla natolik zdařilá, že ji velmi rádi do budoucna opět zorganizujeme.

Hned druhý den, sobota 25. června, připadla každoročnímu nohejbalovému turnaji, který pořádají členové oddílu nohejbalu. Sešlo se na něm osm družstev

a celková účast skýtala okolo šedesáti přítomných. Počasí opět přálo a všichni přítomní se skvěle bavili.

V soboru 30. července 2022 se konala další pravidelná akce, a to volejbalový turnaj, na který se přihlásilo pět družstev v celkovém počtu sedmdesáti účastníků. Bohužel pro nepříznivé počasí v podobě nepřetržitého deště byl vyhlášen náhradní program, tj. soutěž v ping-pongu. Kdo zrovna nesoutěžil s pálkou v ruce, protože stůl na stolní tenis máme jenom jeden, ten se účastnil soutěže v pití piva. I přes nepřející počasí vládla v tomto dni skvělá atmosféra, a když v pozdním odpolední dešti na chvíli ustal, přítomní si na rozmočeném hřišti alespoň symbolicky „zapínkali“ s míčem.

Konec prázdnin patřil již poněkolkáté turnaji v ping-pongu, který se v roce 2022 konal 27. srpna. Přihlášených závodníků bylo patnáct a zajímavostí bylo, že se do tohoto turnaje přihlásili lidé až z Prostějova, kteří se o této akci dočetli na internetu. Tito přihlášení závodníci pak, jak se lidově říká, „dali všem na frak“ nebo chcete-li „pěkně s námi vymetli“. Akci, která se pro svoji pohodovou atmosféru řadí mezi oblíbené, přihlíželo cca pětadvacet diváků z řad sokolů i rodinných příslušníků.

Každým rokem se také koná akce s názvem *Dětské dřevorubecké závody*, která proběhla 3. září 2022. Bylo připraveno jedenáct stanovišť, na kterých si děti postupně vyzkoušely svoji zručnost, pohybové dovednosti, paměť nebo vědomosti o přírodě. Postupně se na velkém fotbalovém hřišti, kde se akce pravidelně koná, vystřídalo rekordních 89 dětí. Ne na všechny se dostaly připravené odměny. Špekáčky na opékání nám však vyšly pro všechny děti a zkrátka nepřišly ani jejich doprovody v podobě rodičů, prarodičů, tetiček apod. Pro dospělé čekalo vzorně připravené bohaté občerstvení pod vedením manželů Valihrachových, kterému kraloval výborný, tradiční zvěřinový guláš Olinky Pudilové. Doprovodným programem této akce byl dále skákačí hrad a kolotoč. Z Chválkovic přijeli hasiči, aby na závěr pro přítomné vytvořili bohatou pěnu. Prohlédnout jsme si také mohli na hřišti zaparkovaného veterána jednoho nejmenovaného majitele, který nás přijel se svým synem na akci navštívit. Celou akci moderoval DJ ROMI – Roman Špičák, se kterým máme výbornou spolupráci. Na program bohužel nenavázala sokolská zábava, neboť se nepodařilo zajistit patřičný počet členů, kteří by pomohli s organizací.

Co se loni po dlouhé době opět podařilo, bylo zorganizování sokolského zájezdu na Jižní Moravu, který se konal 17. září 2022. Organizaci celé akce si na svá bedra vzali Martinka a Honza Babincovi. Provedli nás krásným údolím Dyje, kde se rozkládá Národní park Podyjí. Budeme vděční, když pro Sokol vytvoří program i příště.

Vraťme se ale ještě k činnosti jednotlivých oddílů. Členové volejbalového oddílu a členové oddílu nohejbalu se zúčastnili i turnajů pořádaných jinými organizátory. Volejbalisté nás reprezentovali na turnajích v Droždíně, Sobáčově a Střeni, nohejbalisté pak v Samotiškách a Obectově.

Musíme zde vzpomenout i oddíl předškolních dětí. V rámci veřejné cvičební hodiny jsme po dvouleté pauze opět pro maminky připravili krátký program ke *Dni matek* a dva malí členové tohoto oddílu se na podzim 28. října 2022 zúčastnili v Náměšti na Hané *Sokolského běhu republiky*. Stále jsme, již sedmým rokem, zapojeni do projektu ČOS podpořeného Ministerstvem školství a tělovýchovy s názvem *Se sokolem do života*.

Pojďme se ještě podívat na loňskou brigádnickou činnost. Ta byla opravdu velmi bohatá. V sobotu 23. dubna 2022 proběhla pravidelná jarní úklidová brigáda na „sokoláku“, které se zúčastnila více jak polovina členů naší jednoty. Každý oddíl pak dostal přidělený jednotlivý úsek v našem areálu, o který se po celou sezónu staral. Dokončila se oprava pergoly, kterou nám zdarma pomohl zrekonstruovat člen *Sportovního klubu Svatý Kopeček* (malá kopaná) Stanislav Valuš a započala rozsáhlá rekonstrukce kiosku. Práce bylo opravdu nad hlavu a dost z členů se do ní aktivně zapojilo. Nedá mi, abych nevyzdvihla našeho místostarostu Jiřího Šretra mladšího. Ten buď sám, nebo se skupinkou dalších brigádníků neúnavně pracoval na tom, abychom se v budoucnu mohli pochlubit velmi pěkným zázemím na našem „sokoláku“. Až půjdete okolo, neopomeňte si ho prohlédnout. A nemusíte se jen dívat, na akce, které zde pořádáme, jste všichni srdečně zváni.

Marta Čapková

Klub seniorů Olomouc-Svatý Kopeček

Začátek roku 2022 poznamenala další varianta Covid-19, takže naše činnost začala až ve druhé polovině ledna, kdy nebyla žádnými opatřeními limitována. Jako obvykle jsme se scházeli v naší klubovně při různých aktivitách, jako byla výtvarná činnost k Velikonocům, Dušičkám, Vánocům a podobně, trénování paměti, hry, soutěže, přednášky o zdraví, bezpečnosti seniorů, ochraně a právech spotřebitelů a další.

Kromě těchto celoročních setkání jsme pořádali návštěvy kin, muzeí, kulturních představení, divadel a různých výstav nejen v Olomouci. Například jsme shlédli výstavy Rudolfa II. a Mušle středomoří a výstavu fotografií Jana Saudka ve Vlastivědném muzeu Olomouc nebo v únoru výstavu betlémů řezbáře M. Havlíčka v Litovli. Uskutečnili jsme prohlídku historického jádra Olomouce se zaměřením na domovní znamení, na které nás provázel Vladimír Gračka ze Svatého Kopečka. Navštívili jsme také výstavy květin na Floře, Rozárium a seznámili jsme se s činností dobrovolných hasičů a prohlédli si hasičskou zbrojnicu ve Chválkovicích.

Uspořádali jsme několik výletů, např. na Pohořany a Jedovou, na Poděbrady s koupáním, zajeli jsme se podívat na Hranickou propast a do Zbrašovských aragonitových jeskyní. Navštívili jsme jedinečnou Kovožoo ve Starém Městě u Uherské-

U Hranické propasti, foto P. Fiala.

Zájezd do Kovozoo, foto P. Fiala.

ho Hradiště, kde jsou všechna zvířata zhotovena z kovového odpadu ve skutečné velikosti. V červenci jsme si zajeli vlakem do Horní Lipové a pěšky se vydali do známého lesního baru.

V září se konal bowlingový turnaj, pořádaný pod záštitou náměstkyně primátora města Olomouce Evy Kolářové. Jako tradičně se turnaje zúčastnilo naše družstvo pod vedením Josefa Berana ve složení: Jarmila a Stanislav Jeřábkovi, Olga Schneiderová a Zdena Moserová. Jak zní staré heslo: „Není důležité vyhrát, ale účastnit se!“

První středu v září jsme také uskutečnili náš jediný autobusový zájezd do zámku v Buchlovicích, kterého se účastnili i ostatní senioři (nečlenové klubu) ze Svatého Kopečka. Tento zájezd se uskutečnil díky dotaci KMC Svatý Kopeček, která dlouhodobě podporuje činnost našeho klubu seniorů. Tímto bych chtěl komisi poděkovat za dlouhodobou a dobrou spolupráci.

Koncem září proběhl na Svatém Kopečku v areálu zoo a jeho blízkém okolí již devátý ročník akce pro seniory, pořádaný Městskou policií Olomouc, kterého se také účastnilo naše družstvo opět ve složení Petr Fiala, Olga Schneiderová a Josef Beran. V letošním roce se nám nedařilo tak jako v minulém, kdy jsme závod vyhráli. Sice jsme trať zvládli v druhém nejkratším čase, ale otázky z jednotlivých oblastí byly poměrně obtížné. Páté místo z dvaadvaceti družstev bylo také úspěchem.

Zájezd do Buchlovic, foto P. Fiala.

Rok 2022 byl pro náš klub rokem 10. výročí založení. Dne 15. října 2012 svolala komise městské části Svatý Kopeček ustavující schůzi klubu seniorů na Svatém Kopečku, které se účastnilo čtyřiařicet seniorů. Klub byl založen zásluhou Ing. Stanislava Černého a počet zakládajících členů byl tenkrát jedenačtyřicet. Stav ke konci roku 2022 byl dvaapadesát členů. Toto výročí jsme oslavili drobným pohoštěním, hudbou a tancem.

V listopadu proběhly po dvou letech volby do samosprávy klubu a veřejným hlasováním byli potvrzeni dosavadní členové. Koncem listopadu jsme přivítali v našem klubu Prof. Ing. Jaroslava Doležela, DrSc., který nám připomněl dvousté výročí narození našeho celosvětově známého vědce v oblasti genetiky Gregora Johanna Mendela.

Kromě již zmíněných akcí jsme jako obvykle slavnostně popřáli ženám k MDŽ, společně s Klubem českého pohraničí položili věnce k pomníku padlých na Sadovém náměstí k příležitosti vzniku Československé republiky a ke konci roku se sešli v klubovně na vánočním posezení s malým pohoštěním a hudbou.

Proti dvěma minulým kovidovým rokům se podařilo zajistit naše společné akce ve větším počtu a ke spokojenosti všech členů klubu. Rádi bychom do našeho kolektivu přivítali nové a mladší členy, kteří by se podíleli na naší klubové činnosti. Klub se schází každou středu ve čtrnáct hodin v klubovně nad pobočkou České pošty.

Petr Fiala, vedoucí KS Svatý Kopeček

Zoo Olomouc, bilance roku 2022

Zoologická zahrada jako každoročně přichází s vyhodnocením uplynulého roku. Předně děkujeme všem návštěvníkům za jejich podporu a přízeň, za to, že se za posledních jedenáct let podíleli na nejvyšší návštěvnosti. Zásadní podíl na finanční stabilitě zoo má její zřizovatel Statutární město Olomouc. „Přeji všem lidem, aby se k nim ostatní chovali tak, jako se k naší zahradě chovala veřejnost a její zřizovatel po celý rok,“ dodává ředitel Zoo Olomouc Dr. Ing. Radomír Habáň.

Olomoucká zahrada otevřela brány svým návštěvníkům poprvé v roce 1956. Číslo 16 884 734 je celkový počet návštěvníků, který do ní od jejího založení zavítal. Na ploše 42 ha zoo chová 1591 jedinců ve 386 druzích. Rok 2022 přinesl odchov 250 mláďat.

Počet návštěvníků se zastavil na čísle 367 711. Jedná se o nejvyšší návštěvnost za posledních jedenáct let. Pro srovnání v roce 2021 byla návštěvnost 367 248, v roce 2020 pak 293 457 osob. Návštěvníky nejvíce vítanými akcemi byly *Velikonoce*, *Večer duchů* a *Vikend dětí*.

Mezi významné odchovy můžeme nepochybně zařadit zdařilé odchovy u mravenečníků čtyřprstých, mravenečníka velkého, kozorožců kavkazských, kaloňů Rodriguezských, lemuru běločelých, gibonů zlatolících, zubrů evropských, lemuru kata, kotulů veverkovitých, ocelotů slaništních, sobů polárních, medojeda kapského, oryxů jihoafrických, kamzíků alpských, sik vietnamských, čápů černých, hus tibetských, seriem rudozobých a gekonů obrovských. Mezi nové druhy, které zoo přivezla, patří outloň malý, klokánci rudohnědí, klokánci krysí, kusu liščí, kojoti, gekon širokoprstý a štíhlovka Ravergierova. Pro doplnění stávajících

druhů byla do zoo přivezena ještě tato zvířata: lenochod dvourstý, lemur tmavý, kosman stříbrný, mirikina bolivijská, panda červená, lev berberský, velbloud dvouhrbý, žirafa Rothschildova, daněk mezopotámský, pižmoň grónský a ara vojenský.

Jelikož zvířata hodovala, roční útrata za nákup krmiva činila 6.986.869,- Kč. Náklady na denní spotřebu krmiva pak představovaly částku 19.142,- Kč. Pro srovnání v roce 2021 byly částky tyto: 6.860.570,- Kč a 18.796,- Kč.

Mládě gibona s matkou, foto archiv Zoo Olomouc.

Medojed, foto archiv Zoo Olomouc.

Za nejvýznamnější realizovaný projekt lze považovat projekt *Hospodaření s povrchovými vodami*, který řeší problematiku zadržování dešťových vod a jejich postupné vypouštění zpět do přírody. Na ten plynule navázal projekt *Rekonstrukce inženýrských sítí*, které se doplnily o dosud neexistující. Týkal se rozvodů vody, nízkého a vysokého napětí, kanalizace, veřejného osvětlení či optických sítí a nové trafostanice. Souběžně docházelo k rekonstrukci povrchů komunikací, výměně zábradlí a oplocení za prvky z akátu. Neustále zvyšující se nároky na úroveň občerstvení vedly k výstavbě nových gastroprovozoven – *Grilu U Lvů* a *Kavárny U koziček*. Myšlenka zoogeografických zón, v nichž se budou setkávat zvířata, která by se takto pospolu potkala i ve volné přírodě, vznikla již v minulosti. Na již dokončené etapy safari navázala realizace posledních dvou: *Safari Austrálie* a *Arktida*.

Iveta Gronská, tisková mluvčí Zoo Olomouc

Sestry premonstrátky v roce 2022

Nejdůležitější událostí roku 2022 bylo pro nás slavení jubilea 120 let od založení naší kongregace. Oslava byla přeložena na sobotu 30. dubna. V její předvečer byla večer mše svatá, kterou celebroidl strahovský opat Daniel Peter Janáček O.Praem., PhD., a po níž následovala adorace Nejsvětější Svátosti na poděkování za 120 let trvání kongregace, kterou vedly sestry z obou provincií.

V sobotu byla dopoledne mše svatá s generálním opatem premonstrátského řádu Joshem Woutersem a dalšími opaty a bratřími z různých opatství. Zúčastnily se jí také další sestry ze Slovenska a terciáři. Po mši svaté se účastníci odebrali na hřbitov, aby vzpomněli a poděkovali i všem zemřelým sestřám kongregace. Odpoledne jsme pak strávili v bratrském a sesterském společenství v Bernardově centru a v ambitech při občerstvení a v družných rozhovorech. Děkujeme tímto všem, kteří jakýmkoliv způsobem pomáhali při zajištění a průběhu oslav, zejména svatokopeckým farníkům.

Pěkný byl též farní den, kdy se farnost sešla ke společnému posezení a především k oslavě 50. výročí kněžské služby P. Klementa Jaroslava Růžičky O.Praem., který zde na Svatém Kopečku řadu let obětavě sloužil. V rámci programu se také naše společenství prezentovalo historickým přehledem života naší kongregace, i střípky ze současnosti.

Dne 26. listopadu jsme doprovodily na poslední cestě naši drahou spolusestru S. Oldřišku Marii Grulichovou S.Praem. nejstarší členku našeho společenství, kterou si Pán povolal na věčnost. Ať jí Pán dopřeje nekonečnou radost ve své blízkosti.

S. Michaela L. Nováková

Rok 2022 v Matici svatokopecké

V únoru se konala valná hromada s poutní mší svatou, jejímž hlavním celebrantem byl protektor Matice Mons. Antonín Basler. Ve dnech 3. – 5. března proběhla na Sv. Kopečku postní duchovní obnova, kterou vedl otec Gorazd Krušina O.Praem. V květnu se na naše poutní místo sjeli zástupci moravských matic, a to v rámci již několikrát odložené společné pouti. V červnu se podařilo uspořádat zájezd do Prahy (sv. Ignác na Karlově nám., Emauzy, Božské Srdce Páně na Vinohradech), jehož účastníky doprovázel předseda spolku a duchovní správce farnosti P. Adrián Zemek O.Praem. Výbor se ve spolupráci se svatokopeckou farností zapojil do organizace Nocí kostelů, která úspěšně proběhla 10. června. Na přelomu června a července pak proběhla již 10. pěší pouť po Cyrilometodějské poutní stezce ze Svatého Kopečku přes Svatý Hostýn na Velehrad. V letním čase se mohli zájemci vydat na poutní zájezd na Starou Vodu do Libavé. V sobotu 20. srpna zajistila Matice prohlídky poutního areálu před odpustkovými slavnostmi. Na říjen byla napláno-

vána pouť seniorů, mši svatou celebrou Mons. František Hanáček. V závěru roku proběhly tradiční akce jako oslava svátku sv. Martina, adventní duchovní obnova,

Společná fotografie zástupců moravských matic, archiv Matice svatokopecké.

adventní setkání s protektorem spolku a pro děti byl uspořádána mikulášská nadílka. Od 17. prosince byla zpřístupněna expozice betlémů v Bernardově centru, která byla hojně navštívena. V samotném závěru roku jsme se podíleli na organizačním zajištění koncertu VÚS Ondráš ve svatokopecké bazilice. Po celý rok, pravidelně každý druhý pátek v měsíci, se konaly bohoslužby za živé a zemřelé členy Matice. Spolek zahájil přípravy na sté výročí svého založení a zorganizoval úspěšnou výstavu betlémů, které byly instalovány v Bernardově centru.

Martin Kučera, jednatel spolku

Z událostí na Svatém Kopečku v roce 2022

Svatokopecké hody 2022

Po dvou letech pauzy, v neděli 29. května 2022, vítala na bývalém fotbalovém hřišti dechová hudba Dolanka všechny přítomné, kteří se zde sešli, aby se zúčastnili dalšího ročníku svatokopeckých hodů. Ústřední dvojicí průvodu se stali Pavlínka Janíčková a Jan Kočířík. Opět nechyběly děti v hanáckém kroji a další účastníci průvodu, kteří společně prošli naší městskou částí k svatokopecké bazilice, ve které v deset hodin začínala mše svatá věnovaná Svatému Kopečku. Mši hudebně doprovázel sbor svatokopecké baziliky pod vedením Mgr. Jana Gottwalda, který umocnil nádhernou atmosféru nedělního dopoledne. Oba víkendové dny opanovalo krásné počasí, a tak můžeme oslavy naší městské části považovat za vydařené. Děkujeme všem za přízeň.

Marta Čapková

Letní kina a Rodinné hodové odpoledne v roce 2022

Spolek rodičů a přátel školy při ZŠ a MŠ Dvorského 33, Olomouc-Svatý Kopeček (dále jen SRPŠ Kopeček) si v roce 2022 vzalo již potřetí na starost organizaci sobotního Rodinného hodového odpoledne, konaného 28. května 2022. Po delší odmlce

způsobené pandemií Covid-19 jsme na Svatém Kopečku opět měli velkou akci plnou zábavy a soutěží pro všechny rodinné příslušníky. Byly zde nachystány skákací hrad, parkourový workshop, dětská diskotéka, skvělý zorbing a spousta další zábavy. Ti, kteří přijeli na kole nebo na koloběžce, si mohli zasoutěžit na připravené překážkové dráze. Ve večerních hodinách jsme promítli rodinný film *Ježek Sonic*.

V pátek 12. srpna 2022 jsme opět připravili projektor a zázemí pro diváky. Tentokrát se jednalo o třinácté promítání pod širým nebem, pro které jsme vybrali film *Tady hlídám Já*, ale na poslední chvíli nám distributor ohlásil změnu. Za stejných finančních podmínek nám nabídl pokračování filmu *Tady hlídáme my* z roku 2021.

Obě tyto akce byly finančně podpořeny KMČ Olomouc-Svatý Kopeček a veškerý zisk šel na naše děti do spolku SRPŠ Kopeček. Velké poděkování patří tradičnímu partnerovi společnosti Nutrend za dlouholetou podporu a zajištění atrakce zorbing a také skvělým dobrovolníkům, bez kterých by se tyto akce nedaly pořádat. Důležití jsou ale i lidé, kteří na tyto akce za námi přijdou, finančně nás podpoří ať už útratou za občerstvení nebo dobrovolným příspěvkem a hlavně vytvoří dobrou atmosféru, díky které si všichni dobrovolníci a pořadatelé po akci řekneme: Tak zase příště.

Jiří Valihrach, předseda SRPŠ

Foto J. Valihrach.

Romská pouť opět zaplnila Svatý Kopeček

Setkávání, sdílení a společenství. S tímto záměrem zaměřily 18. června 2022 na olomoucký Svatý Kopeček téměř čtyři stovky poutníků. Ti si v rámci tradiční Romské pouti vychutnali bohatý program včetně mše svaté, hudby a tance. Moti-

vem tohoto ročníku byla slova svatého Josefa *Pháripena čaj tuke den zor, te džas dur (Těžkosti ti mohou dát sílu jít dál).*

Romskou pouť v roce 2022 odstartovala mše svatá, kterou sloužil ve svatokopecké bazilice Navštívení Panny Marie Mons. Václav Malý, titulární biskup marcellíánský a pomocný biskup pražský, spolu s P. Pavlem Ryšavým a P. Jiřím Cahou.

Foto A. Halamová.

„Tématem byly těžkosti svatého Josefa. Ten měl své sny a představy o jednoduchém životě v manželství, ale nakonec musel bojovat s řadou těžkostí a problémů. Naučil se překonávat překážky. To může být Romům blízké,“ nastínil salesiánský kněz P. Jiří Caha z Ostravy.

Čtyřicetiletý ročník Romské pouti, která se koná nepřetržitě od roku 1998, podle něj ukázal, že tato již tradiční duchovní akce má stále smysl. „Když z něčeho uděláme tradici, stáváme se zodpovědnými za to, že dobré skutky budou pokračovat. Žijeme v době neustálých změn a potřebujeme věci, kterých se můžeme chytit. To je klíčové obzvláště pro Romy, kteří mohou skrze tuto událost zažívat důležité duchovní společenství,“ zakončil Petr Prinz, ředitel Charity Olomouc.

Orient Express 2022

Avizovaný pětidenní prestižní orientační závod horských kol MTBO Orient Express se konal ve dnech 2. až 6. července 2022 v Hlubočkách. Jeho část se odehrála i v bezprostřední blízkosti Svatého Kopečku na lesních cestách. Původní úmysl, že závodníci projedou Svatým Kopečkem, se nerealizoval. I přesto byl Orient Express 2022, organizovaný klubem GIGANT Orienting, pro všechny účastníky výrazným zážitkem. Závodů se zúčastnili cyklisté ze sedmnácti zemí.

Několik informací z počátků cyklistiky v Olomouci:

- V 70. letech 19. století se začaly objevovat dřevěné bicykly.
- V roce 1886 byl v Olomouci založen Erster Olmützer Radfahrerclub (První olomoucký klub cyklistiky).
- Klub českých velocipedistů v Olomouci byl založen v roce 1890, zapsalo do něj 58 členů.
- Jízdní kolo se ve 30. letech stalo hlavně dělnickým dopravním prostředkem.
- Dne 3. dubna 1947 odstartoval cyklistický závod o délce 23 km, jehož trať vedla přes Svatý Kopeček, Lošov, Bukovany, Droždín zpět do Olomouce.

– Kolo postupně vytlačily motocykl. V roce 1926 se poprvé konaly motocyklové závody, tzv. Svatokopecký okruh, později Kopecký okruh. Jeden z posledních závodů – silniční rychlostní závod motocyklů a automobilů se konal v neděli 19. dubna 1964 za účasti asi 70 závodníků.

Jana Krejčová

Kardinál s českými kořeny zavítal na Svatý Kopeček

Za pěkného počasí se svatokopecká bazilika stává zrcadlem odrážejícím sluneční paprsky do široké Hané. Chrám s přílehlými budovami a ambitem je již z dálky jakýmsi pomyslným magnetem, který k sobě přitahuje návštěvníky. Na naše poutní místo zavítaly hlavy pomazané, prezidenti, velvyslanci, představitelé církve, umělci a mnoho jiných osobností. Svatý Kopeček v minulosti navštívila kupříkladu císařští manželé Marie Terezie a František Štěpán Lotrinský, naposled pak Její císařská a královská Výsost arcivévodkyně Ulrika Habsbursko-Lotrinská (přicestovala s manželem v červnu 2017), v minulém století pak papežský legát a pařížský arcibiskup Jean Verdier, kterého do Olomouce v červenci 1935 pozval arcibiskup Leopold Prečan po skončení eucharistického kongresu, který se tenkrát konal v Praze. Na poutním místě se neplánovaně zastavil i krakovský arcibiskup Karol Wojtyła, když se vracel z pohřbu Štěpána kardinála Trochty SDB. Pozdější papež Jan Pavel II. se na Svatý Kopeček vrátil roku 1995, aby se zde setkal s mládeží. Dokladem vzácných návštěv jsou zápisy a podpisy v pamětní knize svatokopeckého farního úřadu, do které svým věnováním 6. července 2022 přispěl i kardinál Michael Czerny SJ, který se narodil v bývalém Československu. Hlavním cílem jeho cesty se stal Velehrad, kde byl hlavním celebrantem národní mše v rámci oslav svátku našich věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje. Následující den přicestoval na Svatý Kopeček, kde navštívil Domov sv. Anežky. Zajímal se o služby Charity a v rámci setkání s klienty a zaměstnanci domova posvětil vyobrazení sv. Anežky

Kardinál Czerny ve svatokopecké bazilice v doprovodu P. Hyacinta Kuchty O.Praem., zdroj: Pavel Langer / Člověk a Víra.

Společné fotografování v závěru setkání, zdroj: Pavel Langer / Člověk a Víra.

a požehnal všem přítomným. Následně si v doprovodu ředitele a pracovníků Charity Olomouc a představitelů farnosti prohlédl svatokopecký chrám. Poté v Bernardově centru diskutoval s pracovníky Charity. Hovořil o tom, jak je důležité naslouchat a že sami strádající musí být součástí řešení sociálních problémů.

Kardinál Czerny se narodil v Brně (1946), odkud jeho rodina roku 1948 emigrovala do Kanady. Vstoupil do řeholního řádu Tovaryšstva Ježíšova, na kněze byl vysvěcen roku 1973. Působil v Salvadoru a v Africe. Ve své službě se zaměřuje zejména na podporu sociální spravedlnosti. V roce 2016 mu papež František svěřil péči o migranty. V říjnu 2019 jej jmenoval kardinálem.

Martin Kučera

Z historie

Od svatokopeckých jalovcových pastilek ke generální představené Kongregace sester premonstrátek

K 120. výročí založení Kongregace sester premonstrátek

Náš příspěvek je volným pokračováním článku z minulého roku *Voskaři a perníkáři Scholzovi ze Svatého Kopečka*. V něm jsme se zabývali zejména potomky Vincence Scholze (* 28. 10. 1787 Domašov 7), Františka (7. 4. 1811 Sv. Kopeček 35 – 19. 4. 1863 Sv. Kopeček 41), Norberta (2. 6. 1847 Sv. Kopeček 52 – 17. 9. 1912 Sv. Kopeček 36) a Františka ml. (19. 11. 1874 Sv. Kopeček 11 – 8. 11. 1953 Sv. Kopeček), který byl posledním majitelem koncese.

Také jsme se zmínili, že Scholzovi začali působit na Svatém Kopečku na přelomu 18. a 19. století. Tuto informaci můžeme nyní upřesnit, že Vincencův otec Anton († 4. 8. 1818 Sv. Kopeček 57) se spolu s druhou manželkou Annou Marií roz. Reinholdovou († 9. 11. 1817 Sv. Kopeček 57), která pocházela z Hraničních Petrovic, usadili na Svatém Kopečku mezi léty 1790 a 1796. Totiž, zatímco jejich dcera Františka (* 10. 10. 1790 Domašov 7) se stejně jako Vincenc narodili ještě v Domašově u Šternberka, rodištěm jejich dalších dětí Cyrila (* 28. 2. 1796 Samotišky 52), Jenovéfy (* 28. 12. 1797 Samotišky 52) a Ondřeje (16. 11. 1799 Samotišky 52 – 4. 5. 1870 Sv. Kopeček 4) byly již Samotišky.

Dodejme, že s první manželkou Annou Marií Schmidovou († 5. 12. 1786 Domašov 7) měl Anton další dva syny – Josefa (* 10. 2. 1781 Domašov 7) a Jana Martina (* 10. 2. 1781 Domašov 7). V záznamu jejich sňatku dne 29. 8. 1779 v Domašově je Anton označen jako „nundinatoris filius“, tj. syn obchodníka Antona Scholze. Sám měl také nejméně dva sourozence, a sice Josefa (* 19. 1. 1778 Domašov) a Marii Viktorii (* 9. 6. 1780 Domašov).

V souvislosti s Antonovým nejmladším synem Ondřejem, který byl pradědečkem známého svatokopeckého malíře Stanislava Menšíka (9. 11. 1912 Sv. Kopeček

46 – 16. 6. 1970 Olomouc), jsme jako kuriozitu uvedli, že na tehdy reprodukované reklamní účtence z počátku 20. let 20. století byl Ondřej Scholz označen jako cukrář a bylinář, který v roce 1817 „vynalezl“ svatokopecké zdravotní, lesní, bylinné, jalovcové pastilky. Na této účtence a také na četných novinových reklamách je uváděna adresa: Svatokopecké závody HaVe, továrna na čokoládové a cukrové zboží a výroba speciálních zdravotních cukrovinek v Olomouci, hlavní závod Riegrova 18.

V minulém roce jsme si ještě neuvědomili, jak souvisí tato adresa se Scholzovou rodinou a jak přešla receptura pastilek ze Svatého Kopečka do Riegrovy ulice v Olomouci. Rodinná sága Scholzů však zde pokračovala v rodové větvi Ondřejovy dcery Františky (24. 10. 1834 Sv. Kopeček – 1. 6. 1894 Sv. Kopeček), provdané Menšíkové, resp. jeho vnučky Marie roz. Menšíkové (7. 9. 1857 Sv. Kopeček 27 – 5. 8. 1944), která se dne 1. 5. 1880 provdala na Svatém Kopečku za knihkupce Josefa Večerku (5. 2. 1848 Bystrovany – 5. 2. 1906 Chválkovice), syna ševce Františka Večerky a Anny roz. Dvořákové z Velké Bystřice. Syn Josefa Večerky, Josef ml. (12. 3. 1890 Sv. Kopeček 42 – 26. 11. 1961 Olomouc), byl tedy (stejně jako např. Stanislav Menšík) pravnukem Ondřeje Scholze, a v tomto smyslu také možným dědicem receptury.

Odtud lze také odvodit druhou slabiku „Ve“ Svatokopeckého závodu HaVe, jakožto zkratku příjmení Večerka. První písmeno „H“ je rovněž zkratkou příjmení Hrachovina. Bohumír Hrachovina (* 1876 Kuřim) byl navíc Večerkovým švagrem, poněvadž oba měli za manželky sestry Drkošovy z Olomouce. Zajímavostí je, že jejich matka Marie (1862–1926) byla rovněž rozená Scholzová. Jde ovšem zřejmě pouze o shodu jmen, neboť není doložena žádná příbuzenská shoda se Scholzovými ze Svatého Kopečka. Zmíněný dům v Riegrově ulici 18 daroval oběma párům jejich otec Josef Jan Drkoš (1861–1915), který byl úspěšným hrnčířem a kamnářem v Olomouci. Rodina Drkošů pocházela z Loštic.

Podrobnější informace o veřejné obchodní společnosti Hrachovina & Večerka (HaVe) lze nalézt např. v knize olomouckého historika Michaela Viktořika Čokoládovnický a cukrovinkářský průmysl v Olomouci (Univerzita Palackého, Olomouc, 2008, s. 46 – 50).

Okuste zdravotní, svatokopecké, jalovcové pastilky.

Závod HaVe v Riegrově ulici 18.

Logo závodu HaVe.

Podle Viktořika nebyl Josef Večerka vyučeným cukrářem, zatímco Bohumír Hrachovina začal vyrábět cukrovinky již v roce 1913, kdy získal živnostenské oprávnění, a v roce 1922 stál u zrodu spolčenstva cukrářů a perníkářů. Teprve v roce 1926 získal živnostenský list formou dispenzu, na základě dlouholeté praxe, čímž se automaticky stal rovněž členem spolčenstva. V roce 1930 byl dokonce zástupcem spolčenstva v Obchodní a živnostenské komoře v Olomouci a také tajemníkem Spolčenstva hostinských a kavárníků.

Veřejná obchodní společnost Bohumíra Hrachoviny a Josefa Večerky byla zřízena 22. 1. 1919 se sídlem na Litovelské ulici č. 18 a 19. 9. 1930 byl název podniku změněn na Hrachovina & Večerka – Svatokopecký závod „HaVe“. Je známo, že ve firemní cukrárně v Riegrově ulici pracoval v roce 1920 snad nejznámější olomoucký cukrář Jaroslav Dejmál (1892–1975).

V roce 1934 z firmy vystoupil Bohumír Hrachovina, název závodu však zůstal zachován až do roku 1941, kdy byla firma zapsána pod německým názvem

Reklama závodu HaVe v Československém deníku 68 z 3. 4. 1920 a 77 z 1. 4. 1923.

Hrachovina & Večerka, Olmütz Zucker und Schokoladenfabrik. V roce 1943 byla firma německými úřady uzavřena a provoz zastaven. Ke krátkodobému obnovení výroby došlo ještě v roce 1947, avšak v roce 1951 byla firma definitivně zlikvidována.

Josef Večerka měl dva syny – Josefa (25. 2. 1919 Olomouc – 19. 7. 1964 Jevany u Prahy) a Kazimíra (8. 5. 1924 Olomouc – 1. 9. 1999 Praha). Žádný však již nepokračoval v otcových šlépějích. Josef se stal hoteliérem v Praze. Kazimír je nyní převážně znám jako křesťansky orientovaný filozof, názorově blízký okruhu známého dominikána P. Metoděje Habáně OP (1899–1984), který jej oddal dne 26. 6. 1948 v pražském kostele sv. Jiljí s Marcellou roz. Malou (29. 10. 1928 Praha – 1. 4. 2012 Praha).

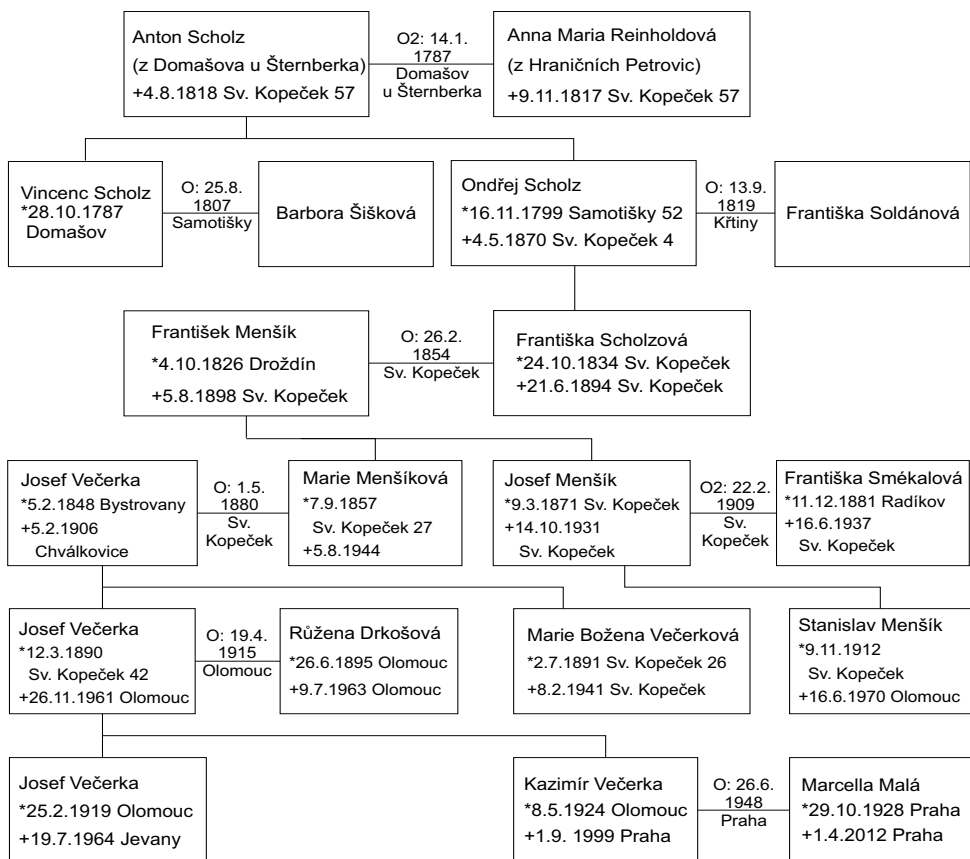

Rodina Marie Večerkové roz. Menšíkové (dole uprostřed), která drží za ruce svá vnoučata – pravou rukou Kazimíra, za ním stojí vnuk Josef, vedle S. Bronislavy (v řeholním hábitu) sedí manželka cukráře Josefa Večerký, který stojí za ní.

Rodina cukráře Josefa Večerký.

Kazimír Večerka nejdříve vystudoval v Praze právnickou fakultu UK. Souběžně také studoval na Filozofické fakultě UP v Olomouci. Stal se však středoškolským profesorem matematiky a deskriptivní geometrie na průmyslové škole v Lutíně a doplnil si aprobaci jakožto promováný matematik. Později působil na obchodní akademii v Olomouci, ze které byl kvůli svému náboženskému založení vyloučen v roce 1958. Pokračoval na Svatém Kopečku, kde byl přijat do místní zoologické zahrady na funkci plánovače činnosti údržbářských čet. Poté působil v Československé akademii věd jako editor pro zpracování pozůstalosti významného matematika, filozofa a teologa Bernarda Bolzana (1781–1848). V době částečného politického uvolnění mu v roce 1968 nabídl tehdejší rektor Univerzity Palackého v Olomouci prof. J. L. Fischer (1894–1973) možnost obhájit rigorózní práci na filozofické fakultě. Stal se tak dvojnásobným doktorem (práv a filozofie) a promováným matematikem. V předčasném důchodu přednášel až do své smrti v roce 1999 jako externista filozofické disciplíny na fakultách Univerzity Karlovy.

Vývod části potomků Antona Scholze a Josefa Večerky.

Hrob matky B. Večerkové, foto J. Andres ml.

Cukrář Josef Večerka měl pět sourozenců – Stanislava Metoděje (28. 7. 1883 Sv. Kopeček 62 – 29. 10. 1943), Ludmilu (* 21. 2. 1886 Sv. Kopeček 11), Boženu (* 11. 9. 1887 Sv. Kopeček 11), Marii Boženu (2. 7. 1891 Sv. Kopeček 26 – 8. 2. 1941 Sv. Kopeček) a Bohumilu (* 17. 6. 1895 Sv. Kopeček 4), z nichž nejpozoruhodnější vzhledem ke Svatému Kopečku je bezesporu Marie Božena.

Marie Božena Večerková vstoupila do Kongregace sester premonstrátek a přijala řeholní jméno Bronislava. Do-

životní sliby složila 5. 8. 1907. Roku 1919 byla zvolena třetí generální představenou kongregace. V letech 1920–1938 zastávala také úřad magistry novickek. Na Svatém Kopečku působila mezi válkami a přičítají se jí velké zásluhy na rozvoji kongregace. Matka Bronislava zemřela 8. 2. 1941 v klášteře na Svatém Kopečku a je i pochována na starém svatokopeckém hřbitově.

Autoři děkují PhDr. Kazimíru Večerkovi, CSc. za cenné informace a podkladové materiály pro fotoreprodukce.

Jan Andres ml., Jan Andres st.

Svatokopecká výročí v roce 2022

Sté výročí restaurace U Macků

Restaurace s dlouholetou tradicí oslavila v roce 2022 již 100. výročí svého provozu. František Macek (* 1896) ze Zábřehu na Moravě se svou ženou Andělou (* 1893) koupili hospodu na Svatém Kopečku 9. června 1922 od rodiny Opilovy. První dohledané záznamy k budově hospody pocházejí z roku 1877. Manželé hospodu v průběhu roku 1924 přestavěli a v části zřídili řeznictví s prodejnou, aby František mohl využít i svého řemesla, kterému se vyučil. V roce 1955 živnost převzal jeden z jejich synů, tj. František (* 1930) se svou ženou Elfridou (* 1927). O hospodu v roce 1956 bez náhrady přišli při znárodnění, provozovnu převzalo Lidové spotřební družstvo Jednota Olomouc a její chod tak zůstal zachován. Elfrida Macková v hospodě pracovala i nadále jako běžný zaměstnanec až do roku 1974.

Průvod před pohostinstvím Jednoty, 1962, soukromý archiv.

Po rekonstrukci, soukromý archiv.

Rodině byla hospoda vrácena v restituci v roce 1990. Tehdy již převzal provoz syn František (* 1956) se svou ženou Dagmar (* 1965), kteří dali restauraci dnešní podobu. V roce 1995 vybudovali k posezení venkovní zahrádku namísto původní zahrady s technickým zázemím. V roce 2000 prošla restaurace velkou re-

konstrukcí, byla rozšířena o nové sociální zázemí, kuchyni i salonek pro posezení. Elfrida v restauraci pracovala i po jejím převzetí synem až do roku 2011.

V roce 2017 převzal restauraci jejich syn Martin (* 1985), který stále rozšiřuje svou nabídku, aby uspokojil náročné potřeby svých zákazníků.

Jménem celé rodiny bychom chtěli poděkovat místnímu klubu fotbalistů a volejbalistů za dlouhodobou podporu a také všem stálým zákazníkům.

František Macek

Dodatek

Hospodský Jan Opila byl zároveň představeným obce, kostelníkem a kramářem v jedné osobě, hostinskou koncesi provozoval od roku 1867. Narodil se na Svatém Kopečku 28. ledna 1819, zemřel 21. ledna 1898. Jako starosta se přičinil ke stavbě školy, která byla slavnostně otevřena v říjnu roku 1864.

Jeho syn Antonín Opila, hospodský, zámečnický mistr a představený obce, se narodil 3. června 1842 na Svatém Kopečku a tam také 23. února 1912 zemřel. Jako hospodská je také zmíněna Františka Opilová.

Za první republiky byl hostinec v č. p. 92 místem pro setkávání se dělníků. Ani on nešel pozornosti zlodějů, např. v květnu roku 1933 se do hostince vloupali neznámí pachatelé a odcizili velké množství uzenin a masa.

Také v Krumpachu (nyní m. č. Zábřehu), odkud pocházel František Macek, fungoval hostinec pod stejným názvem jako na Svatém Kopečku, tj. *U Macků*. V období první republiky se tam konaly přednášky, divadelní představení, valné hromady různých korporací, ale i plesy a čajové večírky apod. a také schůze různých politických stran.

Jana Krejčová

Sto let od narození P. Gustava Karla Riedla (1922–2016)

Dlouholetý svatokopecký a hodolanský farář a olomoucký kanovník P. Gustav Riedl se narodil 16. července 1922 v Šumvaldu. Základní vzdělání absolvoval v Šumvaldu a Uničově. V roce 1937 nastoupil na reálné gymnázium v Litovli, po roce přestoupil na Arcibiskupské gymnázium a seminář v Kroměříži. Studium po jeho uzavření za druhé světové války dokončil na tamním reálném gymnáziu. Maturoval v květnu 1944. Přihlásil se do kněžského semináře ve Vidnavě a od akademického roku 1945/1946 se připravoval na kněžství v Olomouci. Kněžské svěcení přijal v olomoucké katedrále 5. července 1949 z rukou arcibiskupa Karla Josefa Matochy (1888–1961). První pastorační zkušenosti získal ve farnostech Kopřivnice, Trnávka a Větrkovice.

V závěru roku 1952 nastoupil dvouletou vojenskou službu u PTP (pomocné technické prapory). Po vojně se stal duchovním správcem farnosti Místek. Po

dvou letech se ujal farnosti Potštát. Následně (18 let) pečoval o poutní místo na Svatém Kopečku u Olomouce, kam se později jako emeritní kanovník vrátil a prožil několik let na penzi. V roce 1990 předal duchovní správu na Svatém Kopečku u Olomouce opět strahovským premonstrátům, kteří byli na poutní místo slavnostně znovuuvedeni olomouckým arcibiskupem Františkem Vaňákem (1916–1990). Se Svatým Kopečkem se jeho někdejší farář loučil slovy: Vyvolené místo Panny Marie, ať tě stráží andělé a řád, který tě budoval. Aktivní kněžskou službu završil v Olomouci-Hodolanech (farnosti se ujal v 68 letech), kde byl činný dalších 16 let! Současně spravoval i farnost v Olomouci-Chválkovicích. V červnu 2002 byl jmenován kanovníkem Metropolitní kapituly u sv. Václava v Olomouci.

P. G. Riedl vítá arcibiskupa ThDr. Františka Vaňáka ve svatokopecké bazilice, foto J. Fraité / Arcibiskupství olomoucké.

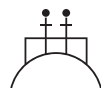

P. G. Riedl se zasloužil o obnovení interiéru baziliky, archiv J. Gottwalda.

Ve spolupráci s architektem a trvalým jáhnem Tomášem Černouškem (1927–2001) nechal upravit presbytáře několika kostelů v duchu závěrů Druhého vatikánského koncilu. Přátelství jej pojilo i s překladatelem a bibliofilem Otto F. Bablerem (1901–1984), kterého i pohřbíval.

V roce 2006 odešel na zasloužený odpočinek na Svatý Kopeček, kde duchovně vypomáhal. Po zhoršení zdravotního stavu žil v klášteře Milosrdných sester sv. Kříže v Kroměříži. Zemřel 30. června 2016 ve věku 93 let. Poslední rozloučení proběhlo ve svatokopecké bazilice a o den později ve farním kostele sv. Mikuláše v Šumvaldu. Uložen byl do rodinného hrobu na tamním hřbitově.

Martin Kučera

Jiná svatokopecká výročí v roce 2022

1632 | 390. výročí | Zjevení zázračného reliéfního obrazu Panny Marie Svatokopecké.

1702, 6. března | 320. výročí | Ve svém rodišti v Bissone (nyní Švýcarsko, kanton Ticino) zemřel architekt Giovanni Pietro Tencalla, autor projektu svatokopeckého kostela, kostelů sv. Jakuba Většího a s v. Anny ve Staré Vodě, sv. Michala v Olomouci a dalších staveb. Narodil se 17. listopadu 1629.

1722 | 300. výročí | Byly dokončeny rezidence a úprava průčelí kostela Navštívení Panny Marie.

1732, 21. září | 290. výročí | Korunovace zázračného obrazu zlatými papežskými korunkami. Byla to první korunovace milostného obrazu na Moravě. Zprávy o nádherných slavobránách a stožárech, jež od úpatí Sv. Kopečku až ke chrámu zdobily cestu, popisy ohromných procesí s alegorickými skupinami, líčení zpěvů, hudby a střelby apod. jsou zachovány v literatuře a na grafických listech.

1872, 8. prosince | 150. výročí | V Příbrami pod Svatou Horou se narodil svatokopecký kooperátor P. Egon Blažej Sladovnick O.Praem. Řeholní profesi složil 16. března 1897, na kněze byl vysvěcen téhož roku 18. července a na Sv. Kopeček byl poslán v závěru roku 1898, kde se zejména věnoval mládeži. Zemřel 27. září 1900 po krátké nemoci na zápal plic ve svých osmadvaceti letech. Pohřben byl do nové hrobky na starém svatokopeckém hřbitově 29. září 1900. Necelý rok po jeho smrti

Kříž Na Ovčáče, foto A. Schwarz. Za zapůjčení fotografie A. S. děkujeme J. a J. Andresovým.

Současný stav, foto J. Krejčová.

mu P. Vojtěch Vincent Frejka O.Praem. nechal postavit kamenný kříž v trati Na Ovčačce, která patří do katastru Droždína, jak dokumentuje nápis na zadní straně podstavce (Postaveno 23. července milostivého léta P. 1901. P. V. F.) Na pravé straně je vložena deska s nápisem: Na památku paní Marie Černé ze Sv. Kopečku 11. května 1901. Marie Černá z č. p. 28 byla dcerou Františka Scholze, kramáře na Sv. Kopečku (zde odkazujeme na článek J. a J. Andresových *Voskaři a perníkáři Scholzovi ze Svatého Kopečka*, viz *Svatokopecká ročenka 2021* a na článek od stejných autorů v této ročenke, nazvaný *Od svatokopeckých jalovcových pastilek ke generální představené Kongregace sester premonstrátek*) a jeho manželky Mariany z rodu Ondřeje Slepicy, familianta v Droždíně. Narodila se 27. 12. 1841 na Sv. Kopečku, provdala se 5. listopadu 1866 za Tomáše Černého, obchodníka na Sv. Kopečku. Zemřela náhle na ochrnutí srdce 11. května 1901 ve věku 59 let, čtyř měsíců a 14 dnů. Pochovával ji zdejší administrátor P. Vojtěch Frejka 14. května 1901. (O M. Černé a P. V. Frejkovi též psala J. Krejčová v publikaci *Místa naděje na Svatém Kopečku u Olomouce*).

Z levé strany je deska upomínající na P. E. Sladovníka s nápisem: Na památku v. p. P. Egona Sladovníka kooper. ze sv. Kopečku 27. září 1900. Dnes se tato památka i její okolí nachází v tristním stavu. Budeme očekávat, že brzy dojde k rekonstrukci havarijního kříže.

1892, 26. září | 130. výročí | Karlem Exnerem, Karlem Smékalem, Čenkem Lachem a Janem Jaškem založen na Svatém Kopečku hasičský spolek. Družstvo spadalo do Župy VIII. Olomouc-Šternberk, jejíž jubilejní slavnostní sjezd se konal v neděli 20. června 1898 na Svatém Kopečku. Ve volných chvílích se členové scházeli v Opilově hostinci a tam také např. v roce 1902 oslavili desáté výročí své činnosti. Župní sjezd za účasti více než 700 hasičů a jejich příznivců se konal 21. června 1914 na Svatém Kopečku, kde je po bohoslužbě přivítal starosta Čeněk Lach. Po obědě se mimo prostných konala cvičení se žebříky a stříkačkami. Za vzorné bylo považováno vystoupení III. okrsku hasičské župní jednoty Olomouc-Šternberk číslo 8, které se opět konalo na Svatém Kopečku, a to v neděli 20. července 1930. Po roce 1945 se hasičská organizace podílela na „budovatelské práci v obci“, v sedmdesátých letech např. došlo k úpravě rybníku nad hřbitovem. Ještě předtím, v srpnu 1947, se na Svatém Kopečku konal první hasičský kurz v republice, ubytování tehdy ještě zajistily sestry františkánky ve svém objektu.

Novější kronika Základní organizace Svazu požární ochrany ČSSR Olomouc-Kopeček, vedená od roku 1982 (započato před 40 lety) Libuší Sládečkovou, je uložena ve Státním okresním archivu Olomouc. Zápisy v kronice končí rokem 1990.

1927, 6. února | 95. výročí | První promítání filmu v Katolickém domě na Svatém Kopečku. Dva roky před tím si Matice svatokopecká, majitelka Katolického domu, požádala o kinematografickou licenci. Kinosál se rozhodla umístit do tehdy opravené budovy Katolického domu. Shodně o licenci požádal i svatokopecký tělovýchovný spolek Sokol, přednost byla dána Matici svatokopecké. Kino mělo zpo-

částku kapacitu 277 míst, zájem byl obrovský (v republice již tehdy bylo 1236 kin). Prostorný sál Katolického domu sloužil zároveň k nejrůznějším oslavám, tanečním zábavám, přednáškám apod. K němu přiléhala menší místnost pro produkce loutkového divadla. V roce 1936 Matice svatokopecká požádala o prodloužení licence. Za druhé světové války zůstala jeho majitelkou, nebylo nutné ani změnit jeho název – Kino Matice. Po válce zůstala majitelkou Katolického domu Matice svatokopecká, ovšem kino již od roku 1945 spravoval Československý státní film. V roce 1948 pak bylo přejmenováno na kino Práce. V roce 1952 Katolický dům převzal MNV Sv. Kopeček a kino bylo vybaveno záchody, které sloužily jako veřejné. K dalšímu převodu správy (tehdy již národního) majetku došlo v roce 1957, kdy kino předal MNV Sv. Kopeček Krajskému filmovému podniku Olomouc. Městské správě kin v Olomouci bylo kino postoupeno v roce 1975, ta jej spravovala až do roku 1991. Zrušeno bylo pro nedostatek diváků, lidé již měli jinou zábavu.

Se svatokopeckým kinem je spojena řada jmen, na některá z nich si ještě místní pamatují. Držitelem licence a vedoucím byl probošt P. Julius Jan Půda O.Praem., zástupcem byl ředitel školy Stanislav Spáčil, po jeho smrti ho krátce vedl zase probošt Půda. Správcem býval František Scholz, který byl proboštem Půdou funkce zbaven v roce 1938, vystřídal ho jistý Teichmann. V roce 1948 bylo pak svěřeno Josefu Zendulkovi. Počátkem prosince 1945 byl vedením kina pověřen Jan Jiříček (až do roku 1968), po něm Ladislav Růžička. První známou biletářkou byla od počátku roku 1928 Anežka Exnerová (snad až do konce 50. let minulého století). Pak ji nahradily Anna Žaludová a Dagmar Močičková. Z promítačů je známý jistý Tomášek, od března roku 1949 pak František Močička (až do roku 1991), který se snad střídal s Josefem Jarošem, který měl na starosti přepravu filmových kotoučů.

1922 | 111. výročí | Sestry premonstrátky zakoupily rychtu v nedaleké Vésce a zřídili v ní chlapecký sirotčinec. V současnosti má objekt jiného majitele a nachází se ve značně devastovaném stavu.

1942, 19. června | 80. výročí | Popraven Vladimír Šural. „Milovník hudby, krásných knih, sběratel kreseb, obrazů a soch, nadšený pro všechno krásné a povznášející. Spoluorganizátor výstav a propagátor moderního umění, tichý, samotářský, fyzicky slabý.“ Ale byl to člověk i silný a odhodlaný, již v prvních měsících německé okupace se zapojil do odbojové činnosti, podporoval rodiny zatčených, rozšiřoval ilegální časopis nazvaný V boj, plnil zpravodajské úkoly. Žil v Olomouci na Jungmannově ulici č. 13, později se jeho domovem stal Svatý Kopeček. Byl zatčen, vězněn v Olomouci, po atentátu na Heydricha byl převezen do Brna a tam 19. června 1942 popraven.

1947, 2. března | 75. výročí | Ve své vile na Svatém Kopečku zemřel olomoucký arcibiskup Dr. Leopold Prečan, občan Svatého Kopečka.

1947, 28. března | 75. výročí | Tehdy uveřejnila olomoucká Stráž lidu tuto zprávu ze Svatého Kopečka: „Vzácný kmotr. Manželce poštovního zaměstnance ze Sv. Kopečka soudr. Žaludy narodil se v olomoucké porodnici zdravý chlapec. Sedmé

dítě! Mladá matka, otec 36letý. Od manželky poštmistra na Sv. Kopečku dostáváme do redakce telefonickou zprávu, že odpoledne koná se křest a že dosud nemají kmotra.

Za pět minut na to ujednáno s představitelem okresu soudr. Ladislavem Bernat-ským, předsedou ONV v Olomouci, že kmotrem bude on. Komunisté jsou vždy na pravém místě!

Vzácný kmotr má ještě jiné důležitější povinnosti. Hodinu před křtem vidíme ho, jak zahajuje okresní konferenci KSČ, poté se omlouvá delegátům konference a sděluje, že jde ke křtu malého proletářského přírůstku národa. Delegáti potleskem souhlasí.

Chvilí nato v porodnici.

Mladá matka s rysy starosti v obličejí slzí dojetím, když se jí představuje před-seda ONV s redaktorem Stráže lidu. (Tím byl Antonín Tecl, pozn. JK.) Políbí kytici podávanou jí předsedou ONV, má radost z dortu i z částky 1.000 Kčs, kterou dostá-vá nový světoobčanek do vínku. Neví, jaké jméno by měla dát synáčkovi.

„Ladislav, po soudruhu předsedovi“, rozhoduje se. V pláči třinácti křtěných no-vozoženat dívá se klidně malý Láďa. Nevydal hlásku ani tehdy když při křtu něko-lik krůpěj skropilo jeho hlavu.“

Máma slibuje za něho, že vychová z drobečka dobrého člověka, občana re- publiky, dobrého komunistu. Však má tak vzácného kmotra a ví o něm již mno- ho soudruhů a soudružek v Olomouci, kleří na besedě Stráže lidu věnovali mu 1.400 Kčs, doplněných komisi žen KSČ na plných 2.000 Kčs. Až doroste, dostane více: dostane možnost býti hrdým členem komunistické strany Československa. Bude mít právo říci: Já jsem komunist, a kdo je více!“

1956, 3. června | 66. výročí | Otevřena Zoologická zahrada Olomouc se sídlem na Svatém Kopečku.

1997, 8. července | 25. výročí | Začala povodeň v Olomouci, voda zalila Chomou- tov, Černovír a Nové Sady a postupně další městské části. Svatý Kopeček a jiná výše položená místa neohrozila.

2000, noc ze 14. na 15. listopadu | 22. výročí | Mezi mladými vyhlášený, ale svatokopeckými obyvateli nenáviděný rockový klub Spawn (angl. potěr či jikry), tj. bývalý Frühauřův hostinec, zničily plameny. Úmyslné založení požáru nebylo prokázáno, provozovatelé ovšem o tom byli přesvědčeni. Proti klubu především kvůli hluku protestovala řada místních obyvatel. Škoda byla odhadnuta na více jak tři miliony korun, šest set litrů benzínu uskladněných uvnitř požáru odolalo. Požár vznikl asi v půl třetí ráno, na místo hasiči postupně vyslali šest jednotek a devět cis- teren. Oficiálně nikdo nekomentoval skutečnost, že byl krátce před událostí objekt pojištěn. Přes snahu Komise městské části Svatý Kopeček domluvit se s majitelem pozemku ve věci úklidu spáleniště a jeho uvedení do slušného stavu, se nepodaři- lo. Místo nadále zůstává ostudou naší místní části. Fotografie jsou k dohledání na

Zajímavosti

Neznámý obraz s motivem Svatého Kopečka

Na výstavě *Olmütz in Bilde* (Olomouc v obraze), konané v říjnu roku 1932 v Olomouci, vystavila Marta Rožánková-Drábková (24. 4. 1882 – 5. 12. 1958) rozměrný obraz nazvaný *Svatý Kopeček*. Majitel a osud obrazu nejsou známé.

Výlov dolního rybníku

Moravské noviny vydávané v Brně přinesly 29. října 1934 zprávu o tom, jak skončil výlov rybníku na Svatém Kopečku. Bylo to krátce poté, co se ustavil rybářský spolek, jehož členové se těšili na bohatý výlov, připravovaný s velkou slávou. „Při prvním zatažení sítě byl úlovek překvapující: byly vytaženy dvě utopené kočky a stará rozbitá bota. To však rybáře neodradilo a sítě byly zataženy podruhé. V síti objevil se kapr, vážící 60 dkg. Naděje rybářů tímto nesporným úspěchem stouply, ale postupně klesaly. Ač byly sítě zataženy ještě třikrát, nepodařilo se ulovit ani jediného kapra, ale za to vytaženo bylo z rybníka mnoho smetí.“

Ožije „Lesní idyla“?

Nevelký potok Adamovka pramení v hlubokém úvozu, teče dolů přes vesnici Droždín (nyní již pod povrchem) a v Hodolanech se vlévá do řeky Bystřice. Oficiálně již není veden jako malý vodní tok, ale jako meliorační kanál a jeho správcem byla Státní meliorační správa v Olomouci a nyní Pozemkový fond.

V minulosti býval pramen Adamovky, opatřený dřevěnou pumpou a chráněný dřevěnou boudou postavenou na podélném půdorysu. Stavba měla sedlovou střechu pokrytou štípanou břidlicí, jak dokumentují dobové fotografie především z počátku 20. století. Ty také dokazují, že byl pramen oblíbeným cílem mnoha výletníků nejen ze Svatého Kopečka, ale ze širokého okolí. Kdyby nebyl tak populární, tak by se na tehdy moderních okénkových pohlednicích neuváděl.

Na Svatém Kopečku byla v minulosti vždy nouze o vodu, stávalo se, že ve studnách byla voda zdravotně závadná nebo jí bylo nedostatek. V době sucha chodila k vydatnému prameni Adamovky pro vodu celá obec. Pramen objevil svatokopecský kněz P. Adam Kreider O.Praem., který zde působil od roku 1716 jednak v duchovní službě a také jako ředitel kůru. Kněžské svěcení získal až v pozdějším věku, jiné podrobnosti se o něm nedaly zjistit. Až na jednu, která souvisí s pramenem, po němž byl nazván Adamův pramen.

Voda nebo hloubka studny lákala i sebevrahy, v letech 1885–1895 jich mělo být více, než zde uvádíme. První dohledaný záznam o utonulé pochází ze 4. května 1888, kdy byla ze studny vytažena mrtvola sedmaosmdesátileté výměnkářky vdovy Mariany Slepíkové z Lošova č. 6, která byla nezvěstná již od 27. dubna. Dle matřiky zemřela 29. dubna, pochovaná byla 1. května. V pátek 21. června 1895 skočil do studny v sebevražedném úmyslu nejmenovaný nádeník oddávající se nadměrnému pití kořalky. O sebevraždu se pokusil již předtím, chtěl se oběsit v lese, ale protože byl přistižen, skočil do studny. Asi v roce 1904 se u Adamovky oběsil starší syn svatokopeckého hrobníka Leopolda Raaba. Byl v té době na vojně, sebevraždu spáchal z nešťastné lásky.

Na jaře roku 1928 se prostřednictvím několika deníků zároveň rozšířila zpráva o tom, že správce liechtensteinských svatokopeckých lesů Ignaz Quiczala započal se stavbou velkého betonového bazénu v blízkosti studny Adamovky. Tímto měl výletní místo (letovisko) Svatý Kopeček dostat koupaliště, které dosud postrádalo. Z jakého důvodu k dokončení stavby nedošlo, není známo.

Ještě v roce 1954 uvažoval Místní národní výbor na Svatém Kopečku, že zakoupí pro Adamovku novou pumpu, počítalo se totiž s tím, že tam bude pro vodu chodit většina obyvatel. V listopadu roku 1955 se studna opravovala z rozhodnutí Krajského národního výboru v Olomouci.

V souvislosti s výstavbou sídliště bytových domů (tzv. bytovky) na Sv. Kopečku v letech 1968–1972, provedených dle návrhu arch. Václava Capouška (žil v letech 1914–1997), došlo k nejrozsáhlejší úpravám Adamovky a místo naprosto změnilo svou podobu. Podle programu osadního výboru chatařů v Droždíně měla být v roce 1982 dořešena čistota vodních toků od Adamovky do Droždína a z Kopečka do Samotíšek. Patrně v pozdějších letech byly potok Adamovka a její pramen sevřeny do betonu, vodní dílo sloužící jako retenční nádrž je během roku suché a potok teče větší část své trasy pod zemí. Příroda utrpěla a tím byli ochuzeni i lidé. Dříve malebné a hojně navštěvované místo takto známe jen ze zmíněných pohlednic, které vydával svatokopecký nakladatel Jan Nepomuk Derka.

Znevažování místa pokračovalo, o některých činech se podařilo dohledat informace, o jiných ne. V roce 1993 byla pokutována J. Č. z Droždína. Musela uhradit pět tisíc korun za neoprávněné založení skládky v lokalitě Adamovka a navíc byla povinna na vlastní náklady uvést místo do původního stavu. K závažnější devastaci okolí potoka Adamovky došlo na jaře roku 1995, kdy táž osoba nechala potok, protékající ze Sv. Kopečka do Droždína, zatrubnit a zasypat. S jejím souhlasem tam různé firmy navážely hlínu, odpady, železo apod. aby se srovnal terén a dotyčná osoba měla snazší přístup na druhou část svého pozemku, který Adamovka rozdělovala. Smetiště se zdárně rozrůstalo a tok zanikal. Úřady bylo vydáno nařízení skládku odstranit, což se opakovaně nedělo. Snad došlo nakonec k tomu, že okresní úřad výkon zajistil a uhradil a pozemek majitelce zabavil.

V roce 2022 se Komise městské části Olomouc-Svatý Kopeček rozhodla toto místo oživit. Budeme si přát, aby se dílo podařilo.

Emise unikátní sběratelské bankovky

Bankovka, archiv Zoo Olomouc.

Výtvarně výjimečné pamětní listy v podobě „bankovek“ vydala Zoo Olomouc na Svatém Kopečku v roce 2022 spolu s dalšími třemi zoo v naší republice. Zájem předčil všechna očekávání, olomoucká zoo prodala nejvíce kusů „bankovek“. Část zisku z prodeje je určena na záchranné projekty. Emisní plán bude pokračovat, v každém dalším roce přibudou nové náměty.

Sousoší Dvanácti apoštolů

V září 2022 bylo na tzv. Ferďáku instalováno sousoší *Dvanácti apoštolů*. Vzhledem k tomu, že po volbách do vedení města došlo ke změně našich představitelů, proběhlo osazení sousoší v tichosti. Iniciátorkou vytvoření tohoto díla byla náměstkyně Mgr. Markéta Záleská. Autorem sousoší je olomoucký rodák, sochař, umělecký kovář a restaurátor Milan Polián, z jehož dílny pochází rovněž ohrádka kolem svatokopeckého pomníku padlým v první světové válce. Město Olomouc ještě plánuje na sousoší dodat tabulku s názvem díla, jménem autora a rokem vzniku.

Uvádí se, že název kopce, na kterém je instalováno sousoší *Dvanácti apoštolů*, je odvozeno od první majitelky domu, který tu stával na místě pozdější tzv. *Wolkerovy vily*, tj. po Babettě Fürsatzové (čti fyrzacové). Po polovině 19. století se mu tedy říkalo *Fürsatzův kopec*, zkomolením příjmení se pak došlo na název *Ferďák*. Alois Fürsatz, patrně potomek Babetty, byl po dobu třiceti let zaměstnán jako účetní v obchodním domě Primavesiů v Olomouci. U svého šéfa i kolegů a ve všech společenských kruzích byl velmi oblíben. Zemřel v domě č. 38 dne 26. června 1886 ve věku 72 let. Rozloučení se konalo v kostele sv. Michala 28. června, zúčastnil se ho i majitel velkoobchodu Moritz Primavesi, prezident obchodní komory, úředníci společnosti Primavesi a mnoho známých osobností města Olomouce.

Jana Krejčová

Sousoší před instalací, foto M. Polián.

Čtenářský spolek Svaty Kopeček

Archivní fond *Čtenářský spolek Svaty Kopeček*, uložený ve Státním okresním archivu Olomouc, byl zpřístupněn. Referuje o tom PhDr. Miroslav Koudela v Olomouckém archivním sborníku (2022, 20, 32 – 40). Spolek byl založen na podzim roku 1865 za účelem „čtení, přednášek, hovoru a zábavy společenské“, v tom i taneční, krátce fungoval i pěvecký a také divadelní odbor. Později měl svůj spolkový prapor, stal se kolektivním členem *Matice moravské* a od roku 1895 i *Ústřední matice školské v Praze*. Svou činnost popsal zástupce spolku ve spisu vydaném v roce 1891 pod názvem *Čtenářský spolek na Svatém Kopečku při Olomouci ve svých snahách a své činnosti*. V roce 1893 měl spolek dokonce 64 členů! Spolupracoval se svatokopeckým spolkem *Dobrovolné hasičské jednoty na Svatém Kopečku*, ale i spolky olomouckými či odjinud. Těžce do činnosti spolku zasáhla první světová válka, ovšem po ní se již členkami mohly stát i ženy a ustavil se odbor *Omladiny*. V období druhé světové války svou činnost nepřerušil, ač kulturní, osvětovou a zábavní činnost neprovozoval. Jeho konec nastal až po komunistickém převratu v roce 1948, definitivně rozpuštěn byl až 27. srpna 1951. Autor příspěvku, který je zároveň zpracovatelem fondu, uvádí zakládající osoby, předsedy a členy výboru, pro některá období i členy spolku, jeho strukturu, činnost spolkové knihovny (např. v roce 1905 měla 660 a roku 1936 více než 1350 svazků) a spolkové místnosti. Opakovaně je zmíněn i člen výboru, jinak pozlacovač na Svatém Kopečku Jan Fabel (o něm více viz Krejčová Jana: *Jan Fabel, řezbář a pozlacovač na Svatém Kopečku u Olomouce*. In: Svatokopecká ročenka 2019, 46 – 53). Archivní fond obsahuje spisy (vedení a správa spolku, činnost spolku, spolupráce s jinými spolky, majetkové záležitosti spolku), účetní knihy a spisy, tisky a fotografie. Není dochován v úplnosti, chybí např. pamětní kniha spolku.

Pokud by někdo ze čtenářů o ní nebo o písemnostech týkajících se *Čtenářského spolku Svaty Kopeček* věděl, necht' je odevzdá ve Státním okresním archivu Olomouc a tímto způsobem jeho fond obohatí. Děkujeme.

Zázračný obraz Panny Marie Svatokopecké

Na hlavním oltáři ve vrcholu svatostánku je umístěn polychromovaný opukový reliéf (39 × 21,5 × 3,8 cm), zobrazující stojící Matku Boží s Ježíškem v náručí. Stojí obklopen bohatě zdobeným baldachýnem v prosklené schránce zhotovené ze stříbra. Jeho vznik je datován ke konci 16. století, polychromie byla provedena patrně později. Posledně byl naposledy ošetřen restaurátorem akad. sochařem Karlem Stádníkem v letech 1978–1979. Na počátku roku 2022 byl v rámci projektu digitalizace poutního areálu proveden jeho restaurátorský průzkum současnými metodami. Projekt byl financován z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP). Průzkumu se ujal akad. sochař Radomír Surma ve spolupráci s Klinikou

nukleární medicíny Fakultní nemocnice Olomouc a reliéf prošel počítačovou tomografií a digitálním rentgenem. Účelem bylo zmapování současného stavu reliéfu, jeho polychromie, revize mechanických poškození a poskytnutí přesnější představy o jeho změnách v průběhu času. Podrobný článek přinesl *Muzeion. Časopis Muzea umění Olomouc* 2022, 3, 25 – 27. K tomu viz foto na čtvrté straně obálky.

Slogan firmy ASO z roku 1947, VKOL.

Firma ASO

Obchodní činnost rodiny Anderů neupadla do zapomnění. Dlouhodoběji se o ni zajímá i historik Vojtěch Krejčí. V roce 2022 v *Olomouckém archivním sborníku* publikoval již čtvrtou část svého cyklu, tentokrát věnovanou působnosti pobočky firmy ASO, Ander a syn, k. s. Olomouc v Prostějově v letech 1933–1947. Předcházely jí studie otištěné v předchozích ročnících sborníku. První autor věnoval právnímu vývoji podniků ASO (2019), v příloze k ní byl grafický návrh akcie firmy ASO, provedený olomouckým výtvarníkem Aljo Beranem, v jehož horní části byla použita kresba Svatého Kopečka. Dějinám latinskoamerické firmy ASO, Ander e Hijo, jejíž centrum bylo v peruánské Limě, se věnuje v další stati (2021).

Obchodní aktivity firmy ASO na Podkarpatské Rusi v letech 1938–1941 popsal v příspěvku, publikovaném v roce 2021.

Výrobci a obchodníci s devocionáliemi na Svatém Kopečku

V rámci cyklu o výrobcích a obchodnících s liturgickými předměty v Olomouci byl v časopisu *Krok / Kulturní revue Olomouckého kraje* (2022, 4, 61 – 68) otištěn článek Jany Krejčové, věnovaný tomuto druhu podnikání a příbuzných odvětví především na poutním místě Svatém Kopečku. Je v něm pojednáno o Josefu J. Anderovi, jeho synovi Josefu Anderovi, Janu Nepomukovi Derkovi, Norbertu Scholzovi, Františku Povýšilovi, Marii Sedláčkové a dalších. Část textu je věnována premonstrátskému frátru Marku Simonovi, který v roce 1640 na Svatém Kopečku začal s vyšivačskou prací na ornátu. Dle zprávy, kterou zanechal, skončil s vyšíváním v roce 1700. Jeho mistrovské dílo se dochovalo v kostele sv. Jakuba Staršího ve Stařeči na Třebíčsku a bude zapůjčeno do expozice Svatokopeckého muzea.

Fotograf Karel Kašpařík

Jeho jméno zůstalo téměř zapomenuto, přesto že Karel Kašpařík (1899–1968) patřil k nejvšestrannějším a nejoriginálnějším československé meziválečné fotografické avantgardy. Byl silně levicově orientován, fotografoval rolníky na poli, tuláky, invalidy, ale i architekturu, divadelní představení, eroticky pojaté akty i církevní slavnosti. Zachycoval nejen obyčejný život, ale i slavné osoby (olomouckého režiséra Oldřicha Stibora, herečku Natašu Gollovou aj.). Jeho fotografie byly vystaveny v New Yorku, Washingtonu nebo ve španělské Barceloně. Byl sice rodákem a občanem blízkých Dolan, ale na Svatém Kopečku byl známou osobností. Na K. Kašpaříka bylo vzpomenuo v naší ročence (Jan Andres ml., Jan Andres st.: *Nejstarší fotografové Svatého Kopečka*. In: Svatokopecká ročenka 2019, 2020, 43 – 46). V roce 2022 vyšla ve Vydavatelství UP v rámci knižní edice *Olomoučtí fotografové* publikace nazvaná *Karel Kašpařík*.

Jana Krejčová

Svatý Kopeček v díle malířů a grafiků

Svatý Kopeček inspiroval nejen olomoucké malíře a umělce z okolí Svatého Kopečka, např. Františka Šnajdra, Aljo Berana, Bohumíra Dvorského, Karla Svolinského, Stanislava Menšíka, Jindřicha Lenharta, Antonína Řeháka, ale i pražského grafika, malíře a ilustrátora **Jířího Boudy** (5. května 1934 v Praze – 23. srpna 2015 tamtéž). Byl synem známého Cyrila Boudy, který snad jezdil na Svatý Kopeček k rodině JUDr. Julia Ambrose. Ten se svou manželkou Amálií, vlastnil vilu, kterou si v roce 1924 zakoupil Msgre. ThDr. Leopold Prečan, olomoucký arcibiskup. Jíří Bouda byl fascinován železnicí, kterou zobrazuje nejvíce jeho děl. Druhým jeho nejoblíbenějším motivem byla města nebo stavby.

Druhou ukázkou je obraz od **Jana Krejčího** (1. ledna 1895 v Bouzově – 16. prosince 1952 v Jeseníku). Jeho lidské osudy nejsou tak známé, jak by si

Jiří Bouda, Krámky na Svatém Kopečku, litografie, 1995, soukromá sbírka.

zasloužil. Prodělal první světovou válku, po vzniku republiky se stal funkcionářem jesenického odboru Klubu českých turistů a začal se věnovat malování. Především ho okouzly Jeseníky, namaloval však také řadu květinových zátiší nebo loveckých motivů. V Jeseníku se mu po obsazení Československa Německem nešlo dobře, byl dán pod policejní dohled. Přesto vyvíjel antifašistickou činnost a nakonec Jeseník, kde trávil svůj život, zachránil v roce 1945 před osudem Opavy, tj. před rozbombardováním. Svě si užil po roce 1948, byl odsouzen na patnáct let, polovinu trestu si odpykal. Domů se vrátil jako zlomený a nemocný člověk. Jeho život popsal Květoslav Growka v brožurce nazvané *Jan Krejčí voják, malíř a politický vězeň*.

Jan Krejčí, Svatý Kopeček, soukromá sbírka.

Jana Krejčová

Různé

Počet obyvatel k 31. prosinci 2022

K uvedenému datu žilo v naší městské části 339 osob ženského pohlaví a 337 mužského. Dohromady měl Svatý Kopeček 736 obyvatel.

Nejstaršími občany byli: Marie Mičíková, Oldřiška Marie Grulichová, Dagmar Močíčková a Josef Dokoupil.

Poznámka

Stále se v různých tištěných médiích setkáváme s chybným psaním pojmů, které se týkají naší městské části. Není výjimkou, že se Svatý Kopeček píše s malým písmenem „s“, případně se vyskytuje malé písmeno „k“ ve slově Kopeček. Bohužel se chyb dopustil i autor kapitoly, publikované v rámci *Informačního magazínu pro všechny Olomoučany Měníme Olomouc* (vydáno statutárním městem Olomouc na podzim 2022), věnované naší městské části, ve které se odkazoval na práci její komise. V textu užil pojmu „bazilika navštívení panny Marie“ (správně: bazilika Navštívení Panny Marie). Touto poznámkou chceme upozornit, že omyly nebyly převzaty ze žádného materiálu, který vzešel ze svatokopecké komise městské části.

Jana Krejčová

Z poklidných časů na Svatém Kopečku, sbírka SOkA Olomouc a Světozor 10. 9. 1915.

Motto ročenky:

Kdo jednou na Svatém Kopečku byl, toho kouzlo svatokopecké táhne každý rok zpět a jest všem známo, že tomu kouzlu těžko odolat.

Mons. ThDr. Leopold Prečan, arcibiskup olomoucký († 1947).

Fotogrametrie R. Surma, k článku na straně 37.

ISBN: 978-80-88408-14-7